

פרשת תולדות, תשפ"ב

אילו הייתי מאמין שברכותי אכן מתקיימות, הייתי מברך כל היום את כל העוברים והשבים"

בסיר אחד היא
הבשלת טשולנט,
בסיר נוסף היא
מבשלת אורז, בסיר
שלישי היא הבשלת
מרק, וכן הלאה.
והנה אחת הילדות
מעלה בפניה הצעה
נפלאה: במקום
לבשל בכל כך הרבה
סירים, אפשר לקחת
סיר אחד גדול,
ולבשל בו הכל ביחד!

18 עמוד ///

השעה היתה
מאוחרת, שעה
וחצי אחרי חצות
הלילה", מספר
לנו הרב דחבש,
"אני למדתי
בסלון הבית
עם הבן שלי,
ופתאום דפיקות
בדלת...

18 עמוד ///

שבעים
נשמות של
בעלי תשובה
תלויות פה על
הנברשת"...
שיחה מיוחדת של
הגה"צ רבי עזריאל
טאובר זצ"ל, על קירוב
רחוקים וקרובים

8 עמוד ///

כשאנחנו
התלמידים
מזכירים את
הרבי, אנחנו
חמש נמסים,
בבחינת
'חולת'
אהבה' לרבי

2 עמוד ///

**כשאנחנו התלמידים
מזכירים את הרבי, אנחנו
ממש נמסים, בבחינת
'חולת אהבה' לרבי**

לפני למעלה משלוש שנים התקיימה שיחה היסטורית שנערכה ביוזמת 'דרשו', ובה נטלו חלק סופרי ועורכי 'המבשר'. השיחה התקיימה בראשותו של מרן הגר"מ ואזנר זצוק"ל, בנו של מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א, ובכירי התלמידים. גדולי הפוסקים התכנסו סביב שולחן אחד, בבית ההוראה של מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל, לעסוק במורשתו התורנית והחינוכית של מרן זצוק"ל, כמחווה של כבוד מצד גדולי ההוראה, לארגון 'דרשו' שמרן זצ"ל היה מייקר אותו בכל הזדמנות ומרבה להלל ולשבח את מפעלותיו הכבירים.

בתוך אותה שיחה שאלו רבני 'דרשו' את תלמידי מרן זצ"ל: זכינו להיות פה סמוכים על שולחנו של רבינו זיע"א דבר יום ביומו. תמיד יצאנו מהתפעלות מהקשר המיוחד בין הרב לתלמידים, שהיה ממש יוצא מגדר הרגיל. עד היום רואים שהתלמידים יש להם קשר מיוחד לרבם. מה באמת היה הסוד של הדבר הזה, איך באמת נוצר כזה קשר שהיה אפילו יותר מקשר של אב לבנו.

הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, בעל ה'שביבי אש',

השיב על הדברים, ותשובתו יש בה כדי להדריך כל מורה ומחנך באשר הוא, כל אחד לפי דרגתו ולפי רום מעלתו:

"הגמרא אומרת: "אם ראית תלמיד שאין משנתו סדורה לו, מפני שאין רבו מאיר לו פנים". הקניית התורה וההוראה של רבינו הייתה מעורבת עם הארת פנים, עם סבר פנים יפות. הוא נשא את כל התלמידים שלו כאשר יישא האומן את היונק.

"כתוב "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". השמש היא גם מאירה וגם מלטפת עם הקרניים החמות שלה את האדם.

"אצל הרבי (מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל) הרגשנו את שני הדברים, זה לא היה רק לימוד יבש של ההלכה, זה היה עם כל הרגש ועם הארת פנים מיוחדת. הוא נתן כל כך הרבה אהבה לתלמידיו, שהאהבה הזאת קשרה את התלמידים אל הרבי ואל דרך הלימוד שלו. עד היום כשאנחנו התלמידים מזכירים את הרבי, אנחנו ממש נמסים, בבחינת 'חולת אהבה' לרבי, אנחנו לא יכולים לשכוח את הרגעים המיוחדים במחיצתנו. כשעוסקים בספרים ונזכרים בדמות דיוקנו של הרבי, קשה לנו לחזור לעצמנו ולהמשיך בשגרת הלימוד.

הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א הוסיף עוד בעניין זה:

"מרן היה אומר ווארט על מה שכתוב "ושיננתם לבניך אלו התלמידים", וברש"י כתב מכאן שהתלמיד קרוי בן, וכשם שהתלמיד קרוי בן כך הרב קרוי אב". רבנו זיע"א היה שואל, הרי פשוט שאם התלמיד הוא בן, אז הרב הוא אב. מה בא רש"י הקדוש לומר בכפל הדברים.

"אלא היה רבינו אומר, שהתפקיד של הרבי זה לא רק ללמד תורה לתלמידים שרוצים לשמוע. הוא צריך להרגיש את עצמו כמו אבא של התלמידים, לא רק לתת שירות למי שרוצה לשמוע שיעור. כל זמן שהוא לא מרגיש כמו אבא, כל זמן שהוא לא משתוקק ועושה כל מאמץ כדי לראות את התלמידים מצליחים, הוא לא זכה להיות הרבי האמת.

"פעם לפני כחמישים שנה, אני לא אצטט את דבריו בדיוק, התבטא רבינו זיע"א שישנם שני סוגים של ראשי ישיבות. יש ראש ישיבה שלפני השיעור מכין היטב את השיעור כדי שהדברים יהיו ברורים ומחוורים, ויש ראשי ישיבה שאת השיעור הם כבר הכינו מאתמול, ועכשיו לפני שהם באים לומר שיעור לתלמידיהם הם לוקחים ביד ספר

הגאון רבי שמואל
אליעזר שטרן
שליט"א והגאון רבי
משה שאול קליין
שליט"א בשביבי
הדרכה משולי
אדרתו הטהורה
של מרן עמוד
ההוראה הגאון רבי
שמואל הלוי ואזנר
בעל 'שבט הלוי'
זיע"א, כיצד העמיד
תלמידים הרבה
באהבה, במסירות
ובעבודת הקודש
באופן נפלא ביותר.

תהילים, ומתפללים מעומק לבם שהתורה תיכנס ללב התלמידים.

"זה היה הכוח של רבינו, שהוא התפלל שהתורה תיכנס ללב של התלמידים, זה היה חשוב לו כמו אבא שרוצה שהילדים שלו יצליחו בלימוד, לא רק ללמד אותם ולהמשיך הלאה. היה אכפת לו מכל תלמיד. הוא רצה שכל תלמיד יגדל בתורה. אצלו הרבצת התורה הייתה עבודת ה'."

"לא פעם היה רבינו ממחר לטבול במקווה דקות אחדות לפני שניגש לשיעור. הייתה לנו מקווה קרה בישיבה, בלי חימום, ומדי פעם היה הרבי ממחר למקווה, אפילו מגבת לא הייתה לו, שתי דקות זה לקח, אבל זה היה מאוד ברור לנו התלמידים שאצל הרבי זה עבודת ה', לפני שמוסרים שיעור הולכים למקווה כמו לפני שמקיימים מצווה מיוחדת. זה היה סודו של הקשר בין רבנו ובין תלמידיו."

הוסיפו רבני 'דרשו' לשאול עוד: "אצל רבינו זיע"א ראינו דבר פלא, וניגוד לכאורה של תכונות מן הקצה אל הקצה. מצד אחד הוא היה לומד במסירות נפש, עם שקיעות עצומה בלימוד וניצול מלא של כל רגע ורגע מסדר היום שלו, ומאידך ראינו שהוא היה מאוד מקפיד על הזמנים, היה עושה בעתו ובזמנו בלי שום איחור ואפילו איחור קל שבקלים. איך באמת אפשר לעשות דבר כזה, להיות שקוע בלימוד עד קצה גבול היכולת, אבל כשמגיע הזמן לקום מהגמרא או מהשו"ע ולעשות דבר אחר, הוא היה עושה זאת בלי שום שיהוי?"

הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן השיב על דבריו ואמר

"לא רק שזה לא היה ניגוד, אלא להיפך, אחד השלים את השני. דווקא בגלל שהרבי זיע"א עמד על המשמר בדייקנות מוחלטת בשמירת הזמנים, זה מה שהצמיח אותו והביא אותו לפסגה הזאת."

"ובאמת נושא שמירת הזמנים היה חשוב אצלו עד מאוד. בכל פעם כשהיו באים מהמשפחה לשאול את פיו בענייני שידוכים על בחור זה או אחר, השאלה הראשונה שהיה שואל אם הבחור מקפיד על שמירת הזמנים, באיזו שעה הוא קם, איך מתחיל היום שלו, מה סדר היום שלו וכן על זה הדרך."

"אפשר לסכם ולומר, בכל העניינים, שדיברנו היום, לא רק בענין זה של שמירת הזמן, אלא למעשה היה רבנו בדור של חורבן של כלל ישראל. הוא חי בתקופה שאם לא היה קם מרן בעל 'שבט הלוי', לא היה נשאר שריד ופליט לחלק של ההוראה בכלל ישראל. הוא בנה מחדש כל חלק בהוראה, אם זה בסת"ם, בדיני טהרה, ובכל תחום אחר הוא הטיב את היסודות שלו, שנשענו והתבססו על הדורות הקודמים, וכמו שאמר הרבי שליט"א (מרן הגר"מ זצ"ל), שרבנו זיע"א למד את הסוגיות לא בפלפולים ובסברות שונות, אלא לימוד בעיון עם הראשונים והאחרונים, ולפי זה העמיד את יסודות ההלכה."

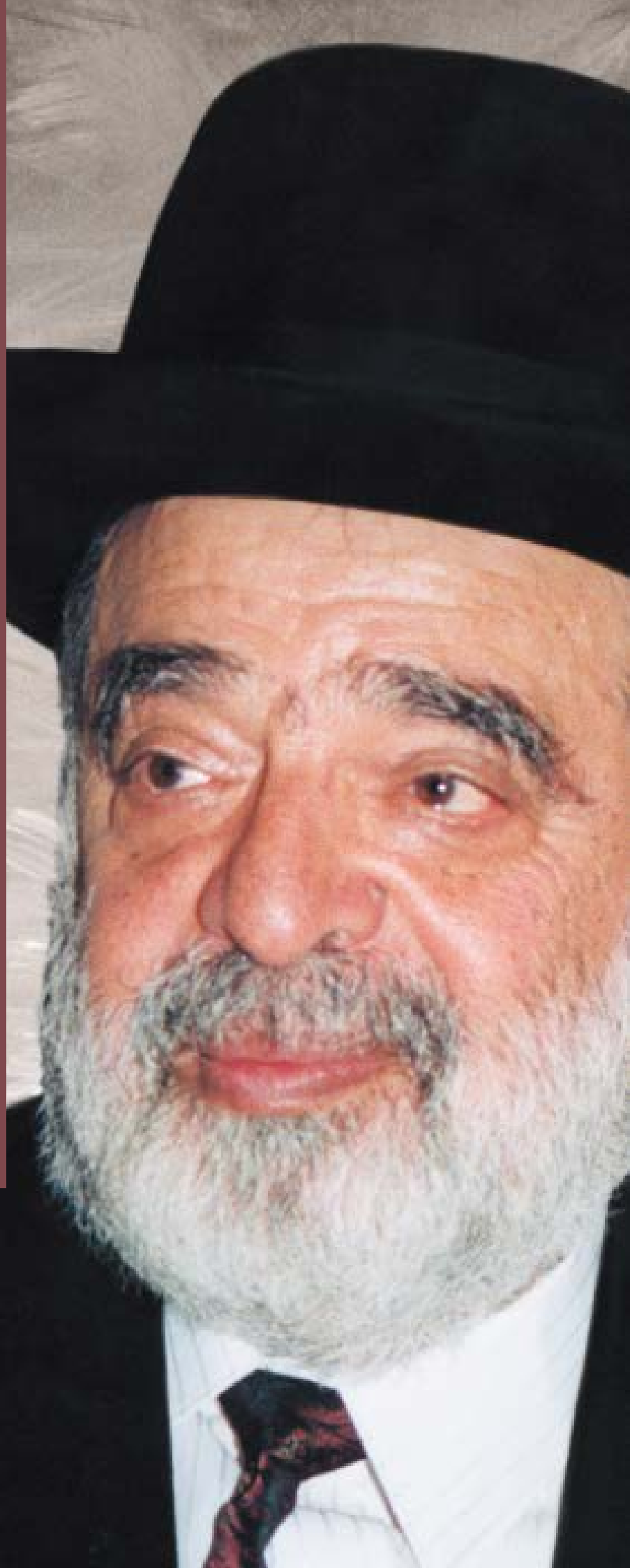
הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א

הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א

**אילו הייתי
מאמין
שברכותי אכן
מתקיימות,
הייתי
מביא כסא
ויושב בקרן
הרחובות
הסואנת
ביותר
בירושלים,
ומברך כל
היום את כל
העוברים
והשבים”**

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל מסביר את אהבת ישראל שלו לכל יהודי וסוד כח ברכותיו

שהעבד מצוי תדיר אצל המלך. וביאר מהרש"א, שרבי חנינא היה רגיל בתפילה תדיר, אבל רבן יוחנן בן זכאי עסק בלימוד התלמידים ובעסקי הכלל והיה אב בית דין, ולא היה לו פנאי להרבות כך בתפילה. ורבינו יוסף חיים זצ"ל הוסיף, שרבי חנינא - שגורים היו בפניו ובכוונות ליבו ומחשבתו הייחודים הנצרכים, שהיה רגיל בהם, ולרבן יוחנן היה פחות פנאי לכוון כך מרוב עסקיו בזיוי הרבים, מהיותו שר לפני המלך.

ומכאן, לשאלה: יש צדיקים מקובלים וקדושים שרוב עסקם בכוונות ובייחודים, והרי הם כעבדים לפני המלך, ואין פלא שתפילותיהם וברכותיהם עושות פרי. אבל רבינו, הרי הוא שר לפני המלך. בהרצת תורה עד כלות, בפסיקת הלכות, במושב בית הדין, בצרכי הציבור, הכלל והפרט. והנה ברכותיו ותפילותיו עושות פירות כעבד לפני המלך, וזכה לשני הכתרים!

חיך רבינו: "ההנחה שגויה. נשמט בסיס, ונפל הבניין... הנחת שברכותי מתקיימות, והתעוררה קושיה... האמן לי, אילו הייתי מאמין שברכותי אכן מתקיימות, הייתי מביא כסא ויושב בקרן הרחובות הסואנת ביותר בירושלים, ומברך כל היום את כל העוברים והשבים..."

התלמיד לא השתכנע: "אני מדבר על עובדות: פלוני היה חולה, ונרפא בברכתו. לפלוני לא היו ילדים, ונושע בברכתו. פלוני עמד בפני דין קשה, וזוכה..."

התרצה רבינו: "הנני אומר לך, איני מכוון כוונות וייחודים. יש לי לתלות בדבר אחד: מזה ארבעים שנה אני עמל לקנות בשלימות מידת אהבת ישראל, לאהוב כל יהודי כאילו היה בני. ארבעים שנה עמל אני לקיים מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' ממש, שארגיש צרת הזולת כצער. יהודי מתייסר בצרה, משפטי ה' אמת וחשבונות שמים מי ידע, אבל אותו יהודי בא לפני ומשיח צערו, ומצוקתו נוגעת ללבי ומצערת עד דכדוכה של נפש. ואומרים במרום: על פלוני קצבנו ייסורים, אך על הרב אבא שאול לא נגזרו..."

כשביקר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בצרפת, התבקש לשאת דברים בבית ספר יהודי, תיכון דתי, שרמת לימודי הקודש בו היתה בסיסית, בלשון מעודנת. הוא דיבר בלשון הקודש ודבריו תורגמו לקהל..

פתח רבינו ואמר: "ההלכה קובעת, שאדם חשוב שראה אבידה שאין כבודו לטפל בה, ראה תרנגולת שועטת ברחוב - פטור ממצות השבת אבידה. במה דברים אמורים, כשהתעלם ממנה כליל. אבל אם הניף עליה מקלו להחזירה, כיון שהתחיל במצוה, נתחייב להחזירה לבית בעליה" (בבא מציעא ל ע"ב). היתה זו גמרא אותה למדו וידעו. לכן בחר בה.

המשיך הרב בדבריו: אמור מעתה, התורה בצרפת, בבחינת "אבידה" היא, ורבים כל כך מתעלמים ומתנכרים. אתם נגעתם בה, ולו בקצה המטה - מוטלת עליכם החובה להמשיך ולהשתלם, ולקנות בה ידיעה מקיפה!"

כמה נפלא!

אחד השומעים קם ועשה מעשה.

עלה לארץ ישראל ללמוד תורה מפי רבינו. להשתלם במחיצתו. רבינו העריך זאת וקרבו מאוד. למרות שהיה אשכנזי במוצאו, התקבל בחזון לשיבת "פורת יוסף" ויצק מים על ידי רבינו, שאמר לו בבדיחות הדעת: "בידי להקנות לך את שיטת העיון הספרדית, אבל לעולם לא תוכל להכין קפה כספרדי"... לימים נמנה על באי ביתו, ונוכח בישועות הרבות מספור. יום אחד פנה אל רבינו: "יש לי שאלה. האם ירשה לי לשאול?" ענה רבינו: "ודאי, תשאל, אבל זה לא מחייב אותי לענות..."

פתח בחזון והזכיר דברי הגמרא (בברכות לד ע"ב) בבנו של רבן יוחנן בן זכאי, נשיא ישראל, שחלה. ביקש מתלמידו רבי חנינא בן דוסא שיבקש עליו רחמים, והבריא. שאלה אשתו: וכי חנינא גדול ממך, אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני כשר לפני המלך. פירש רש"י,

בהערצה, בדומיה ובהדרת כבוד. יהודי אחד פילס דרך, ואמר: "אין לי קושיה, אני מבקש רק ברכה!"

השיבו באפיסת כוחות: "האמן לי, אין לי כח אפילו לברך", ופטרו בברכה קצרה. והנה, יהודי נוסף מפלס לו דרך, משמיע שם של חולה הזקוק לרפואה. אחד מנאמני ביתו של רבינו נחרץ לחסום בעדו, והלה מתאמץ לפלס לעצמו דרך. "הנח לו", הפטיר רבינו בלחישה רפה. הציע המלווה בצחוק: "ברכני כבודו שברכותי יתקבלו במרום - ואברך במקום כבודו, ולא יתעייף..."

פני רבינו הרצינו, וענה: "תאהב כל יהודי בלב ונפש, גם אתה תוכל לברך"... הוי אומר: אם יזכה ותהיה לו אהבת ישראל אמיתית כשל רבינו, יפעלו ברכתיו גם מבלי שיתברך. ואם לאו, לא תעזור ברכתו..."

(מתוך רבינו האור לציון)

"תאהב כל יהודי בלב ונפש, ותברך גם אתה"...

לרבינו היה שיעור קבוע שמסר בשבת. בשיעור השתתפו אברכים מופלגי תורה, מורי הוראה ופוסקי הלכה, לצד יהודים מן השורה, שוחרי תורה, וצמאי דעת. גם בעת חוליו ומוגבלותו הגופנית לא ויתר רבינו על זיכוי הרבים ומסר את שיעורו במאמץ אדיר. לאחר השיעור סבוהו כדבורים, הקשו בנושאים שהועלו ושאלו בנושאים אחרים, ביקשו הבהרות והרחבות. בדרך כלל נענה ברצון ובשמחה, באורך רוח ובחיבה.

באחת השבתות מסר את השיעור במאמץ רב מכפי כוחו. הרב סיים את השיעור בתשישות מוחלטת, וביקש שהיום לא יפנו בשאלות, כי אין בו כח לענות. הקיפוהו התלמידים

"הנני אומר לך, איני
מכוון כוונות וייחודים.
יש לי לתלות בדבר אחד:
מזה ארבעים שנה אני
עמל לקנות בשלימות
מידת אהבת ישראל,
לאהוב כל יהודי כאילו
היה בני. ארבעים שנה
עמל אני לקיים מצות
'ואהבת לרעך כמוך'
ממש, שארגיש צרת
הזולת כצערי.

שבעים נשמחות של לארץ ישראל

„שמלשז לא טפ שולקש שמוחזק”

שיחה מיוחדת של הגה"צ רבי עזריאל
טאובר זצ"ל, על קירוב רחוקים וקרובים

הרב ישראל פולק

תמיד
פתוחה...
אבל לא
מתקרב
לוואקום
האדיר
שהיה אז...

**ואני
מקשיב
לתיאור של
ר' עזריאל,
כולי מוקסם,
וחושב לעצמי
בקנאה: מי יתן...
הלוואי!!! הלוואי
והייתי זוכה להחזיר
יהודי אחד בתשובה!!!**

לקחת בן יתום ואבוד, שלא
יודע מה זה 'שמע ישראל'
ולהשיב אותו הביתה לאביו
שבשמים. להפגיש אותו עם אביו
שכ"כ המזמין עליו. איזו זכות
עצומה... מי יתן לי כזו זכות? איפה
היום? אף פעם לא הצלחתי. ניסיתי כמה
פעמים להחזיר יהודים בתשובה...
איפה? היום זה לא הולך בקלות...

**יצא לי לשוחח על זה עם ר' עזריאל
זצ"ל: אמרתי לו שיש לי חלישות
הדעת מזה...**

אני, עם כל הכבוד, יושב וכותב עלונים של
'שלהבת' או 'אז נדברו' ומחזק יהודים...
אבל תכל'ס, עם מי אני מדבר?? עם
יהודים יראים ושלמים שמדקדקים קלה
בכחמורה, ואני מכניס להם עוד איזה
קנייטש, עוד איזה דחיפה קלה, אני לא
באמת עושה משהו משמעותי!!! זה
כמו לדחוף עוד איזה מאה שקל לבן
אדם אמיד, נו... מה נתת לו?? עוד כמה
שקלים? הוא לא היה רעב בלעדיך!! והוא
לא נהיה שבע בזכותך!!! ואילו כשאני
שומע את הסיפורים של ר' עזריאל, איך
הוא החזיר מאות ואלפים בתשובה... אני
מתקשה להסתיר את הקנאה שלי!!

**ר' עזריאל הקשיב לי, חיך חיוך
גדול ואז הוא דפק על השולחן
וכמעט צעק:**

"לא!!!! יש לך טעות!! אני מאד מבין
את הטעות שלך. זו טעות מאד נורמלית
ומתבקשת.

"ברור שהשכל הישר אומר שלהחזיר בן

זכיתי וישבתי לפני ר' עזריאל טאובר
זצ"ל בחיי חיותו, והוא סיפר לי על הימים
הטובים והמלבבים כשתנועת התשובה
היתה בעיצומה... היו נערכים סמינרים
של חזרה בתשובה על ימין ועל שמאל...
והסמינר היה נראה, להבדיל, כמו בית
חולים גריאטרי... כמו שיש מחלקות
בבית החולים, שרק נכנסים אליהם אבל
לא יוצאים... ככה היה נראה סמינר!!!
היו נכנסים חמישים משפחות בלי כיפה,
וארבעים היו יוצאים משם בעלי תשובה
גמורים... וזה היה מעשים שבכל יום...
מאות ואלפי משפחות פשטו צורה ולבשו
צורה תוך תקופה קצרה...

עד כדי כך, שהיתה סטטיסטיקה של
ארגון 'ערכים', שכל 100 דולר שווה
בעל תשובה!!! אתה תורם 1000 דולר -
השבת עשר נשמות לכור מחצבתן!! ו...
כיום אנחנו כבר פוגשים לא אותם, אלא
את המשפחות המסופעות של הנכדים
שלהם... תחשוב, יהודי לפני ארבעים
שנה עלה על הגל, והחליט להתמסר
לסמינרים של ערכים... והתרים ותרם
מהונו ומאוננו... והיום מסתובבות
משפחות שלמות של בני תורה, תלמידי
חכמים שנוקפים לזכותו... זה הרי בלתי
נתפס!!!

רק לשבר את האוזן: שבאותה תקופה
של תנועת התשובה, ר' עזריאל הוזמן
לחנוכת הבית אצל גביר קרוב, שגם תרם
הרבה מהונו לעניין. יום אחד אותו גביר
בנה לעצמו וילה מכובדת. בכניסה לבית
המהודר היתה נברשת יפה כיאה...
כשנכנס ר' עזריאל לבית, שאל את ידידו:
"תגי לי: כמה עלתה לך הנברשת הזו?"
ענה בעה"ב: "שבעת אלפים דולר!!!". ר'
עזריאל עשה רגע חשבון וענה מיניה וביה:
"אה... זאת אומרת: שבעים נשמות של
בעלי תשובה תלויות פה על הנברשת..."

לאחר כמה ימים, חזר אליו אותו גביר
ואמר לו: "אל תשאל, הרסת לי את
הנברשת... כל פעם שאני מסתכל
עליה, אני רואה שבעים נשמות תלויות
ומתנדדות לי על הנברשת..."

עכ"פ כך היה, עד לפני עשרים שלשים
שנה, למי שזוכר זו הייתה תופעה!! ולאט
לאט היא דעכה והתמעטה... כמובן שגם
היום יש תמיד חוזרים בתשובה, והדלת

שבוי
לקב"ה
משיב
החילונית - זה
הרבה יותר מלתת
עוד איזה דחיפה חיובית
לבן חרדי, הסמוך כבר על שולחן
אביו...

"אבל", המשיך ר' עזריאל ואמר:
"זה בדיק השנינו תפיסה שקרה לי ולר'
שמשון פינקוס זצ"ל, לפני יותר משלושים
שנה! שנינו היינו עסוקים בקירוב רחוקים,
שנינו התרוצצנו בכל קצוות תבל להחזיר
יהודים בתשובה, ופתאום הבנו שנכון!!!
מאוד מאוד חשוב לעשות שידוכים
לקוב"ה... יש כ"כ הרבה ילדים אבודים
של הקב"ה, שעדיין לא מצאו את השידוך,
עדיין לא יצרו קשר עם בורא עולם, וצריך
להתרועץ מסוף העולם ועד סופו כדי
לשדך אותם!!

"אבל!!! פתאום קלטנו שאנחנו משדכים
לקב"ה המון המון 'כלות', ותכל'ס...
כשהכלה נכנסת לחדר ייחוד - היא לא
מסתדרת שם... לא לגמרי טוב לה שם,
היא עצובה וממורמרת, ו'תחת אשר לא
עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב
מרוב כל'

הוא כבר מסתובב בבית המקדש ומקריב קרבנות, ואנחנו רוצים שהוא יישאר שם ויהיה לו טוב שם! ויהיה לקב"ה כלה שהוא יוכל להסתכל לה בעיניים..."

סיים ר' עזריאל ואמר לי בתקיפות: "תדע לך שבעיני, הרבה הרבה יותר חשוב וערכי, ללכת לחרדי גמור ולהגיד לו שיתייחד ויתאחד עם הקב"ה בשמחה... מאשר לגלות לחילוני שיש בורא עולם... מבחינתי הישג הרבה יותר גדול לגלות לחרדי, על איזה יהלומים הוא כבר מהלך... מאשר להשיב לקב"ה עוד בן אובד חזרה הביתה..."

**עד כאן דברי ר' עזריאל זצ"ל...
עדות מכלי ראשון!!!**

להגיד לך שהשתכנעתי לגמרי לגמרי?? קשה לי לומר. עדיין... עדיין מי יתן לי איזה חילוני ואשיב אותו לאבא שבשמים... רק לדמיין את המפגש המורגש בין אבא מתגעגע לבן אהוב, לאחר עשרות שנות ניתוק מוחלט ביניהם... אני לא עומד בזה...

אבל סו"ס אני מדבר בתיאוריה... ואילו ר' עזריאל שעשה את זה, ופגש את זה למאות אלפים... והפגיש המון המון בנים אבודים עם אביהם שבשמים... העיד בפני וחזר על זה עשרות פעמים, שהרבה יותר חשוב לאבא שבשמים, אותה כלה שכבר יושבת מולו בחדר יחוד... שתפסיק להיות עצובה, ותתחיל ללכת אחריו באהבה ובנאמנות ובשמחה ובטוב לבב מרוב כל... וזה חשוב הרבה יותר מאותה בת אבודה שעדיין לא מצאה את הדרך חזרה...

ואם את שני העולמות האלו הוא פגש וככה הוא העיד - אנחנו מחויבים לדיאגנוזה שלו!!

וזה בהחלט מחייב... כן!! תחשוב שעם כל הכבוד לבעל תשובה הטרי הזה, שפעם ראשונה שומר שבת ופעם ראשונה מכיר את בוראו... כולנו היינו מוחים דמעה, אם היינו רואים את הרגעים הנעלים האלו... אז בוא ננסה יחד לרגש את עצמינו.

זה לא מובן מאליו... גם לר' עזריאל המסקנה הזו הגיעה לאחר עשרות שנים... אבל אפשר! אפשר להבין את זה! נתאמץ קצת...

(מתוך עלון 'שלהבת' אב תש"פ 148)

"תחשוב מה יקרה לו יצויר, שיש המון שדכנים ונעשים שידוכים על ימין ועל שמאל, אבל אין הדרכת חתנים וכלות, אין יעוץ נישואין, כולם אמנם מתחתנים... אבל דווקא אחרי שמתחתנים... בדיוק שם הכל נתקע!! הכל מגיע למבוי סתום!! נו... תאר לעצמך שהיה כזה מקרה... מה היו צריכים לעשות?? היו צריכים לדפוק על השולחן, ולהתחיל להשקיע את כל המשאבים בהדרכת חתנים וביעוץ נישואין, מאשר בשדכנות, כי... שדכנות זה דבר נפלא!! אבל שיהיה לאן - שלא נשדך לריק ולא נלד לבהלה..."

המשיך ר' עזריאל ואמר לי: "פתאום קלטנו שאנחנו מכניסים המון המון כלות לחופה, אבל כשזה מגיע לחדר יחוד - משהו שם נתקע!! אבא שבשמים יושב מול הכלה, והיא לא מתסכלת לו בעיניים... העיניים שלה עצובות! והיא לא מבינה מה היא עושה פה? מה רוצים פה?"

"ואז שינינו את כל התפיסה, והגיענו למסקנה שעם כל הכבוד והחשיבות להביא לקב"ה עוד ועוד בנים אבודים מתאילנד ומהודו... אבל יש דבר אחד עוד יותר חשוב:

"הדרכת כלות!!! להסביר ללה, ליצוק לה תוכן במהותו של יהודי, שתבין את העוצמה של 'זכרת' לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה'... בל נשכח!! בית המקדש נחרב לא בגלל שהיו הרבה יהודים אבודים ורחוקים מאביהם שבשמים, אדרבה, בית המקדש נחרב בגלל אותה כלה שהייתה בחדר ולא ידעה מה היא עושה שם... על זה נחרב בית המקדש!! אמנם אחרי... אחרי שכבר היה חורבן... ואחרי שעם ישראל התפזרו בגלות... כעת כבר יש את 'האובדים' בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים', שצריך להשיב אותם לצור מחצבתם, אבל אסור לשכוח שהעבודה האמיתית והמשמעותית מחכה לנו, לא מול האובד והנידח, אלא מול הכלה שכבר יושבת בחדר ייחוד, וצריך להסביר לה איך לחיות נכון..."

סיים ר' עזריאל ואמר: "שם!! בשינוי התפיסה הזה, שם נפתח ארגון 'שלהבת', והתחלנו להתעסק עם מהותו של יהודי... התחלנו לפנות לחרדי מבטן ומלידה, שהוא כבר יודע הכל, הוא כבר עושה הכל,

אבל תכל'ס, עם מי אני מדבר?? עם יהודים יראים ושלמים שמדקדקים קלה כבחמורה, ואני מכניס להם עוד איזה קנייטש, עוד איזה דחיפה קלה, אני לא באמת עושה משהו משמעותי!!!

אני מכיר
בני זוג,
שלבעל
קוראים דוד,
ולאשתו
אסתר.
**האשה
קוראת
לבעלה
'דוד המלך',
ואלו הבעל
קורא
לאשתו
'אסתר'
המלכה'.**

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על 'רוממות' הבית היהודי

רוממות בבית. אה! איזה מושג מקודש, המטפס עד לשיאי השיאים של השלמות הבריאה! כשאנחנו מביאים אתנו את הרוממות אל תוך הבית, הבאנו במו ידינו את השלמות הראויה. מאידך, יש אנשים השומעים את המילה 'רוממות', ונבהלים... בחושבם שמדובר בהנהגות שמימיות, המצויות מעל ומעבר למושגים שלנו, והם כמובן טועים.

רוממות לא צריכה להבהיל אף אחד. לא מדובר במידה קשה במיוחד. אלא שזאת צריך לדעת: הבית יכול להוביל אותנו לרוממות, וגם להיפך.

רוממות מתבטאת, בין היתר, ביצירת שפה מלכותית בין הבעל והאישה. שפה כזו המתאימה לבני מלכים, בני אברהם יצחק ויעקב, שפה המתובלת בסממנים שיש בהם יראת שמים ואהבת חסד, שפה המתאימה לבית היהודי.

חמותי ע"ה, אשתו של מרן הגר"ש אלישיב, סיפרה לי לפני שנים רבות מעשה מופלא, שראתה אצל כ"ק מרן האדמו"ר מוויז'ניץ זצ"ל, בעל ה'אמרי חיים', ואשתו הרבנית.

היה זה כאשר מו"ח ואשתו הצדקת, שהו באותו מקום שבו היו גם הרבי מוויז'ניץ ואשתו. בין הבאים היה יהודי עני אחד, שהיה בעבר אדם מכובד, ובעל יחוס, ועתה פשט את ידו, כדי שיתנו לו צדקה.

היה ברור מאליו שכיון שמדובר בעני מכובד ומיוחס, אי אפשר להיפטר ממנו בסכום כסף רגיל שנותנים לכל עני.

חמותי ע"ה סיפרה לי, שהכסף היה אצל הרבנית מוויז'ניץ, אבל היא לא ידעה מה הסכום שבעלה הרבי מעונין למסור לעני. מאידך, כיון שהחסידיים עמדו במקום, נבצר ממנה לשאול את הרבי בגלוי, כדי לא לבייש את העני.

כיצד התנהל בכל זאת הדו-שיח? הרבנית רמזה בידיה לרבי כמי שרוצה לדעת כמה כסף להוציא מהארנק. הרבי סימן לה בסימן משלו, והיא הוציאה שטר של עשרים לירות, סכום גדול מאוד בימים ההם, ומסרתו לעני.

ומה היה הסימן?

חמותי ספרה לי שה'אמרי חיים' נטל את שתי ידיו הקדושות, פתח את 10 האצבעות לרווחה, וספק את שתי הידיים זו על זו - 2 פעמים.

מזה הבינה הרבנית שכונתו היא להכפיל 2 פעמים את 10 האצבעות, וממילא יש לתת לעני סך של 20 לירות.

כך נראית שפה מלכותית בין בני זוג.

דברנו על השפה המלכותית שצריכה להיות בבית. הנה דוגמה הפוכה, מן הקצה אל הקצה. וגם מכך ניתן ללמוד... כי כשאדם רואה את הדרך הנלווה והתיעוב, המשתקפים משפה מאוסה, הוא עצמו מואס בדרך זו...

יש והאדם אוטם את עיניו ואוזניו, ומסרב לראות את האותות הברורים המשוגרים אליו מן השמים. ולפעמים, הוא-הוא הניסיון שמנסים את האדם, לראות אם יקלוט את הדברים לאשורם ויבין מה דורשים ממנו.

העולם הזה, כפי שכותב ה'מסילת ישרים', בפרק ג', דומה ללילה: "כי הנה חושך הלילה, שני מיני טעויות אפשר לו שיגרום לעין האדם; או שיכסה את העין עד שלא יראה מה שלפניו כלל, או שיתעורר אותה, עד שיראה לו עמוד כאילו הוא אדם, ואדם כאילו הוא עמוד.

"כן חומריות וגשמיות העולם הזה, הנה הוא חושך הלילה לעין השכל וגורם לו שתי טעויות: אינו מניח לו שיראה המכשולות בדרכי העולם, ונמצאים הפתאים הולכים לבטח, ונופלים ואובדים וכו'.

"והטעות השני קשה מן הראשון, והוא, שמטעה ראיתם עד שרואים הרע כאילו הוא ממש טוב, והטוב כאילו הוא רע, ומתוך כך מתחזקים ומחזיקים מעשיהם הרעים וכו'".

מן המעשה שלפנינו, אפשר ללמוד עד כמה מנסה היצר הרע לאטום את חושיו של האדם, כדי שלא יראה וישמע את הרמזים הניתנים לו מן שמיא.

מעשה שהיה באב"ד חשוב, שהיתה לו בת חסודה וצנועה שהגיעה לפרקה, והציעו לה בחור בן תורה מופלג, משכמו ומעלה, גדול בתורה וביראת שמים ומצוין במידות טובות. רבותיו וחבריו הפליגו מאוד בשבחיו, והמליצו עליו בכל פה ובכל לשון.

חסרון אחד היה לו, לאותו בחור, והוא, שאחת מרגליו היתה פגועה מעט, כתוצאה מתאונה שעבר בהיותו ילד. האב"ד היה מוכן לוותר בנושא זה, ולא התייחס למום, אבל אשתו הרבנית סירבה בכל בכל תוקף לקחת את הבחור כחתן לבתה, וטענה שבת מושלמת שכזו כמו שיש להם - ראוייה לבחור מושלם בנפשו ובגופו.

והנה, בערך באותה תקופה נחלש האב"ד, ונזקק לשתות מידי בוקר כוס תה לפני התפילה, דבר שמותר לפי ההלכה, כמובא ב'שולחן ערוך' (או"ח, סימן פ"ט סעיף ג').

גם בנושא זה התערבה הרבנית, והביעה דעתה שבעלה צריך להחמיר על עצמו, ולא לשתות קודם התפילה. הרב עמד על דעתו, והסביר שוב ושוב שהוא עושה זאת בשל החולשה שפקדתו, ולבסוף נאלצה האשה להסכים ולעשות רצון בעלה, ואף הגישה לו מידי בוקר את כוס התה.

והנה, בבוקר אחד ניגשת הרבנית כמנהגה להגיש את התה לבעלה, ובדרך היא נופלת ארצה, ושוברת את רגל.

מה היה כל אחד מאתנו אומר על מקרה שכזה? - שילם לה הקב"ה, לאותה רבנית על סירובה לקחת את החתן ההוא, נכה הרגל, לבתה. אפשר היה לראות בחוש, את הרמז שרמזו לה במה היא צריכה לשפר מעשיה ולתקן דרכיה.

אבל אותה אשה, לא רק שלא שתה ליבה אל הרמז, אלא החלה לגעור בבעלה, ואמרה לו: "אתה רואה, הכל בגללך! משום שבקשת ממני להגיש תה לפני התפילה, שברתי את רגלי!..."

ואמר על זה הגר"ח שמואלביץ: ראו איזה חושך, איזה עיוות! במקום שתראה האשה בכך גמול שמימי, על שסירבה להשיא את בתה לבחור הת"ח, בשל הפגיעה ברגלו, היא מבכרת לראות בכך, 'עונש' על גמילות חסד אמיתית שעשתה עם בעלה הרב.

אבל במקרה זה החושך הוא בכפליים, וכמו שכותב ה'מסילת ישרים'. משום שאם בדרך כלל, אדם אינו מקשר כלל בין מה שאירע לו ובין מה שטעון שיפור בדרכיו, הרי שבמקרה שלנו - האשה הזו הבינה שיש קשר בין שבירת הרגל למעשיה, אלא שבמקום לראות את ה'אור', ולחפש במקום הנכון, היא הולכת היישר אל החושך, ותולה את שאירע בסיבות אחרות.

וזו אינה רוממות של בית.

האשה קוראת לבעלה 'דוד המלך' והוא קורא לה 'אסתר המלכה'

בל נחשוב שהשפה הזו שייכת רק לבני זוג 'מלכותיים' שכאלו, כמו כ"ק ה'אמרי חיים' וזוגתו הרבנית. שפה שכזו, יכולה היא שתשרה בכל בית ובכל משפחה.

צריך רק להתרגל לחיות כך, ולדעת שכאשר מדברים בסגנון מצוחצח ושובה לב, שעדינות הלב בוקעת ממנו, משפיעים הדברים בכפלי כפליים, יותר מאשר צעקות רמות וביטויים משפילים, שאין בינם ובין בית יהודי - מאומה.

שפה מלכותית אינה ההיפך מכעס, או צעקות. כבר לא מדברים כאן על עליבות ושפלות רוח שכזו, שאינה מתאימה ליהודי.

שפה מלכותית היא שפה שבה הילדים יסתכלו על הוריהם כ'מלכים', וממילא הם, הילדים, יצמחו ל'בני מלכים'.

אני מכיר בני זוג, שלבעל קוראים דוד, ולאשתו אסתר. האשה קוראת לבעלה 'דוד המלך',

**מה היה כל אחד
מאתנו אומר על
מקרה שכזה? -
שילם לה הקב"ה,
לאותה רבנית על
סירובה לקחת
את החתן ההוא,
נכה הרגל, לבתה.
אפשר היה לראות
בחוש, את הרמז
שרמזו לה במה
היא צריכה לשפר
מעשיה ולתקן
דרכיה.**

ואלו הבעל קורא לאשתו 'אסתר המלכה'.

שפה מלכותית היא שפה שכל מילה שלה - מתחשבת באדם שממול, בהתייחסות פרטנית לכל מילה העלולה לפגוע בו.

בית שיש בו שפה כזו, הוא בית אחר. כל הנכנס בשעריו, מרגיש באופן מידי את הרוח הטהורה הנושבת מארבע כנפות הבית, ונדבק בה, כי היא סוחפת את הכל, היא שובה את הכל בטהרה, בנקינה ובמלכותה.

הלקח שלקח הת"ח מבנין השגרירות

על הפסוק (במדבר, פרק א' פסוק מ"ט) "אך את מטה לוי לא תפקד", אומר רש"י בשם המדרש (תנחומא ט"ו) - "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו".

לגיונו של מלך אנחנו, וככאלה נועדו לנו תפקידים חשובים ומכובדים. כמי שנמנים על צבא המלך, המטלה שצריכה לעמוד תמיד נגד עינינו היא להראות כחיילים נאמנים ומסורים, החרדים לקיים כל ציווי היוצא מפי המלך, ולדאוג תמיד לכבודו.

אחד האישים התורניים המובהקים של בני ברק, השוקד מזה עשרות-עשרות שנים על התורה ועל העבודה בישיבת פוניבז', בהתמדה נוראה, סיפר לשומעי לקחו על ביקור שערך פעם בשגרירות שוודיה בארץ ישראל, השוכנת ברחוב הירקון בתל אביב.

אם לכל אחד מאתנו לא מזדמן לבקר במקום זה מידי יום ביומו, וגם לא מידי שנה בשנה, הרי שלת"ח הגדול ההוא בוודאי נחשב הדבר כאירוע נדיר ויוצא דופן במיוחד. וכיון שאחד החובות המוטלים על כל בן תורה, היא ללמוד לקח ומוסר מכל דבר שהקב"ה מזמין לו בחייו, הפעיל הת"ח את כל מחשבותיו על מנת להפיק מהביקור את הלקח הנכון. והוא אכן יצא משם עמוס וגדוש בלקחים מוסריים, שהבולט שבהם מובא להלן:

"מהרגע הראשון שנכנסתי לבנין השגרירות ה'מטפס' לכמה קומות" - סיפר הת"ח לתלמידיו - "ראיתי ונתון אל ליבי שכל פינה בבנין משקפת ומסמלת את ארץ האם, הלא היא שוודיה. על הקירות היו תלויות תמונות נופ משוודיה, הריחות היה מעוצב בסגנון שוודי, כמו גם סמלים אופייניים אחרים שהאזרחים השוודים מעריכים אותם. כל זאת למרות שהאנשים שאיישו את הלשכות והמשרדים בשגרירות לא היו, ברובם, יוצאי שוודיה.

"גם שפת הדיבור בכל פינות השגרירות היתה השפה השוודית, והעובדים הקפידו לשוחח רק בשפה זו; הנהגות והנימוסין במקום נגזרו מהתרבות בארץ זו; הדיפלומטים הגיעו לעבודתם במכוניות שוודיות, וכך עוד ועוד תווים ותגיות, סמלים וסימונים, שכולם ביחד וכל אחד לחוד הזכירו את שוודיה.

"ההרגשה היתה", סיפר הת"ח, "שלמנהלי השגרירות יש ענין מיוחד בהחדרת אורח החיים וההווי השוודי אל תוך הבנין. לאמר: 'כאן מתנהגים כמו בשוודיה, ובשוודיה כמו בשוודיה יש כידוע הנהגות והליכות מיוחדות במינן. מי שחורג מההליכות הללו, אין מקומו אתנו'.

"ביוצאי סוף סוף מבנין השגרירות", המשיך הת"ח לספר, חשבתי לעצמי שהנה אני הולך עתה אל בית המדרש, וגם שם יש, להבדיל, הנהגות והליכות מיוחדות, המאפיינות את בית מקדש המעט, ומה גדולה, אפוא, החובה המוטלת עלינו לשמור במסירות רבה על כל תג ותג בהליכות אלו, לא פחות ממה שאנשי השגרירות השוודית ברחוב הירקון, מקפידים על קיום הליכותיהם.

"ומבית המדרש אני הולך לביתי, וגם שם, בבית היהודי, יש אינסוף הנהגות שצריכות לאפיינ את אנשי הבית, ועללי ועל כל אנשי ביתי מוטלת החובה, לאמץ את הנהגות הללו בחום, ולא לסור מהן כמלוא הנימה".

לזכור שאנחנו מתגוררים ב'בית יהודי', עם 'פה' משלו, עם הנימוסים משלו, והדבר צריך להיות מורגש בצורתנו, ובכל הליכותינו, שהכל יראו ויגידו ש'האיש הזה משתייך לבית היהודי'!

(תוך הספר 'שמחה בבית' בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

אחד האישים התורניים המובהקים של בני ברק, השוקד מזה עשרות-עשרות שנים על התורה ועל העבודה בישיבת פוניבז', בהתמדה נוראה, סיפר לשומעי לקחו על ביקור שערך פעם בשגרירות שוודיה בארץ ישראל, השוכנת ברחוב הירקון בתל אביב.

**אני נוהג
לקחת סרגל
ועיפרון או
עט, ולמתוח
קווים מתחת
למשפטים
העיקריים
בסוגיא.
השיטה הזאת
מסייעת מאוד
לחזרה גם
אם תחזרו
על המסכת
אחרי תקופה
ארוכה שלא
עסקתם בה.
רק תעיפו מבט
על העמוד
ותיזכרו
במבנה של
הסוגיא.**

השיטה המיוחדת המבוססת על מאמרי חז"ל של הרב הדר יהודה מרגולין שליט"א, מחבר ספר 'הדרן עלך'.

יעקב א. לוסטיגמן

"היסוד שצריך לדעת הוא שכשרוצים לזכור הרבה חומר אי אפשר לזכור כל פרט ואת כל השקלא וטריא" פותח הרב הדר מרגולין. "אדם בעל זיכרון ממוצע ואפילו זיכרון מעל לממוצע, לא מסוגל לזכור כל כך הרבה פרטים בלי להתבלבל או לשכוח"

לפני קרוב לעשר שנים הגענו לביטוי של הרה"ג ר' הדר יהודה מרגולין, על מנת לשמוע מפיו אודות השיטה המיוחדת שקיבץ מתוך דברי חז"ל והמפרשים, לזכירת החומר הנלמד, ושאותה העלה על גבי הכתב בספר שחיבר תחת השם 'הדרן עלך'.

הספר הוקדש כולו למתן עצות מעשיות לשיפור הזיכרון, על פי מקורות מתוך דברי חז"ל בש"ס ובמדרשים.

בשיחה הקצרה שניהלנו עמו באותה עת, לקראת תחילת לימוד המחזור הקודם של 'הדף היומי', שטח הרב מרגולין את היסודות העיקריים שהוא מביא בחיבורו. לכל פרט שהוא מזכיר הוא מביא מקור מדברי חז"ל או מאחד מגדולי הדורות האחרונים, אך מקוצר היריעה לא הבאנו את כל המקורות והתמקדנו בפרטים המעשיים.

למותר לציין כי ספרו של הרב מרגולין מעוטור בהסכמותיהם של מרנן ורבנן גדולי ישראל, מרן הגאון בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל המרא דאתרא דק"ק אנטוורפן, הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל המשגיח הנודע הגאון רבי שלמה וולבה זצ"ל ויבלחט"א ראב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א.

"היסוד שצריך לדעת הוא שכשרוצים לזכור הרבה חומר אי אפשר לזכור כל פרט ואת כל השקלא וטריא" פותח הרב מרגולין. "אדם בעל זיכרון ממוצע ואפילו זיכרון מעל לממוצע, לא מסוגל לזכור כל כך הרבה פרטים בלי להתבלבל או לשכוח. כמובן שמי שעמל ומתייגע זוכה לסייעתא דשמיא וכבר היו דברים מעולם שאנשים בעלי זיכרון שאינו מיוחד הצליחו להעפיל לפסגות שאף אחד לא חשב שהם יגיעו לשם, אבל אנחנו מדברים על ההשתדלות מצד האדם בלי לסמוך על הנס".

"אי אפשר לזכור את הכל. זה הכלל הבסיסי. ולכן, כשאדם רוצה לזכור מסכת בשלמותה או כמה מסכתות ויותר, הוא צריך לבודד מתוך כל החומר את הנקודות העיקריות. לדעת מה העיקר בסוגיה, עיקרי השיטות, עיקרי הראיות, המסקנה של

כל שקלא וטריא וכו'. ההנחיה הזאת מבוססת על 'ספרי' בריש פר' האזינו, שם אומר רבי יהודה שלעולם צריך האדם לכנוס דברי תורה 'כללים', כלומר לבחור נקודות עיקריות ואותן לזכור.

"רבי יהודה ממשיך ומסביר שאם האדם יהיה כונסן 'פרטים' הוא לא יוכל לזכור או בלשונו: "הם מייגעים אותו... ואין יודע מה לעשות". הרעיון הזה שצריך לסמוך על הכללים מובא גם במאירי בסוף הוריות.

"כמובן שכשאנחנו אומרים שצריך לזכור את הכללים זה רק אחרי שכבר יודעים את הסוגיה ולומדים לדעת מה העיקר. בהתחלה זה קצת קשה לבודד את הכללים הללו, אבל עם הזמן מתרגלים לזה וזה כבר נעשה באופן אוטומטי. כמובן שכל התורה חושבה ואין עיקר וטפל בתורה חלילה, אבל לגבי מה שצריך לזכור זו הדרך הנכונה כדי לאפשר ידיעת התורה רחבה לאנשים כמונו.

"התועלת של השיטה הזאת היא עצומה מכמה סיבות: בראש ובראשונה יש פחות פרטים לזכור כמו שאמרנו, ויש לזה גם מקור ברש"י בפסחים ג: "ישנה אדם לתלמידו... לשון קצרה... שמתקיימת גרסא שלה... יותר מן הארוכה". בשיטה הזו אנחנו בעצם "מקצרים את הדף" והופכים אותו ללשון קצרה.

"תועלת נוספת שאולי יהיו שיופתעו לשמוע אותה אבל זה בדוק ומנוסה. כשלומדים באופן הזה יכולים לזכור טוב יותר גם את הפרטים הקטנים. הדף נעשה מסודר והפרטים לא מתערבבים בזיכרון ולכן קל יותר לזכור גם את מה שלכאורה אנחנו אמורים לא לזכור בכלל אם נלמד בדרך הזאת.

"עוד תועלת היא שהרגילות בזה תורמת לשיפור ההבנה של הדף. כשאדם מתרגל להבחין בין העיקר לפחות חשוב הוא מתחיל לעשות את ההבדלים האלו גם במהלך הלימוד עצמו, וכך הרבה יותר קל להבין את הסוגיה כשיודעים מה מכריע איפה יש תפנית בשקלא וטריא, מתי מתחלפת השיטה וכו'.

• איך מדגישים את העיקרים?

עד כאן הסביר הרב מרגולין את יסוד השיטה ועד כמה היא תועלתית, בשלב זה אנחנו עוברים להוראות המעשיות.

"ישנן שלוש דרכים עיקריות כדי להדגיש את הסוגיה. כל אחת מהן היא טובה, וכל אחד יכול לנסות את השלוש ולהחליט מה הכי טוב בשבילו.

"שיטה א': כשמתחילים ללמוד מסכת או פרק חדש ואפילו באמצע פרק, קונים מחברת ומסמנים את העמודים שלה לפי דפי הגמרא, כל דף במחברת הוא מקביל לדף בגמרא. אחרי שמסיימים ללמוד סוגיה מסכמים אותה במחברת אבל לא סיכום מפורט אלא רק את העיקרים. לאחר מכן אפשר לחזור על המחברת ולחזק את הזיכרון של המסכת כולה.

"שיטה ב': לסכם בתחתית העמוד של הגמרא עצמה את עיקרי הדברים בקיצור נמרץ. יש הרבה שנוהגים כך וזה מסייע להם.

"שיטה ג': האפשרות השלישית שכך אני עצמי נוהג ולדעתי זאת האפשרות הטובה מבין השלוש, לקחת סרגל ועיפרון או עט, ולמתוח קווים מתחת למשפטים העיקריים בסוגיא. השיטה הזאת מסייעת מאוד לחזרה גם אם תחזרו על המסכת אחרי תקופה ארוכה שלא עסקתם בה. רק תעיפו מבט על העמוד ותיזכרו במבנה של הסוגיא. לי באופן אישי זה מאוד עוזר לזכור ושמעתי גם מאחרים שהשיטה הזו עזרה להם מאוד".

• האם כדאי ללמד את הבחורים הצעירים את השיטה?

הרב מרגולין סבור שהשיטה מתאימה בכל גיל ואפילו מומלץ מאוד ללמד את הילדים כבר מההתחלה ללמוד בדרך הזו. עם זאת הוא מסייג את דבריו ואומר שיש כאלו שלא מצליחים ללמוד עם השיטה הזו ועדיף שלא לנסות ולהכריח אותם:

"מי שזה מתאים לו ומרגיש נוח עם השיטה הזו יוכל ליהנות ממנה ולהפיק ממנה הרבה תועלת, אבל מי שזה לא מתאים לו עדיף שלא יסבך את הלימוד בכללים שרק יהפכו את הלימוד למסורבל יותר וירחיקו אותו עוד יותר מלזכור את הנלמד" הוא מסכם.

לסיום הוא נותן לנו עצה נוספת: "אני בטוח שהרבה לומדים כבר למדו את זה בעצמם אבל מן הסתם יש כאלו שלא ולכן כדאי לציין שאפשר לחזור על הגמרא גם בלי לחזור על רש"י. אחרי שלומדים טוב את הסוגיא אפשר לחזור עליה מידי פעם במהירות, ללמוד דף גמרא בלי רש"י, אחרי שכבר יודעים את הדף, אפשר בתוך דקות ספורות.

"בדרך זו יכולים לחזור פעמים רבות על הנלמד ולרענן את הזיכרון. כמובן שאחת לתקופה חשוב ללמוד גם עם רש"י כי בלי רש"י אי אפשר לדעת דף גמרא, אבל בהחלט ניתן לקבוע סדרי חזרה מהירים בלי רש"י. הרב מרגולין מביא סיפורים מכמה וכמה גדו"י שנהגו כך, והיו חוזרים על עשרות דפי גמרא ביום בלי פירוש רש"י.

"תועלת נוספת שאולי יהיו שיופתעו לשמוע אותה אבל זה בדוק ומנוסה. כשלומדים באופן הזה יכולים לזכור טוב יותר גם את הפרטים הקטנים. הדף נעשה מסודר והפרטים לא מתערבבים בזיכרון ולכן קל יותר לזכור גם את מה שלכאורה אנחנו אמורים לא לזכור בכלל אם נלמד בדרך הזאת.

השעה היתה
מאוחרת,
שעה וחצי
אחרי חצות
הלילה",
מספר לנו
הרב דחבש,
"אני למדתי
בסלון הבית
עם הבן שלי,
ופתאום
דפיקות
בדלת..."

הצצה לפעילותו הייחודית ומלאת החן של פעיל 'אחינו' הוותיק הרב ישראל דחבש, שיודע למצוא נקודה של 'עזות' בלבו של כל נער יהודי

כראוי, וגם מזכה אותו בריקוד של מצווה לכבוד הפעם הראשונה
בה זכה להניח תפילין כדת וכדין...

מאז כבר עברו מחזורים רבים באותו בסיס. לא נשאר שם אפילו
חייל אחד מאותם ימים, אבל האגדה עוד חיה וקיימת, השמועות
עוברות מפה לאוזן אודות אותו רב תימני שהפך את הבסיס
והחזיר את כולם בתשובה...

שלא להעיר את השכנים...

כיום נודד הרב דחבש ממדרשה למדרשה. הוא שומר על קשר בו
זמנית עם כמה עשרות בני נוער במוקדים שונים. כל אחד נמצא
בשלב אחר של התחזקות והתקרבות. האחד רק גילה בפעם
הראשונה את מצוות השבת והתפילין, האחר כבר שומר מצוות
זמן רב ועכשיו רוצה להיכנס לשיבה, יש לא מעט צעירים שגדלו
בבתים שומרי מצוות ברמה נמוכה מאוד והחליטו להתחזק, הם
מוצאים אצלו אוזן קשבת ובעיקר יד מכוונת שמסייעת להם
להתקדם בקצב הרצוי ובדרך המתאימה להם.

ויש גם בחורים שכן קיבלו חינוך חרדי, שכן הלכו לשיבות, אבל
מסיבות שונות הסתבכו עם המשגיחים והצוות החינוכי בשיבות,
ולמרבה הצער הם מרגישים שאולי אין להם עוד מקום בעולם
השיבות.

הרב דחבש נרתם למערכה על נפשו של כל אחד ואחד מהם. הוא
מדבר על לבם, מנסה למצוא יחד איתם את שורש הבעיה, לפתור
אותה ולאפשר להם להישאר בשיבה, באווירה חרדית, בסביבה
תורנית, מקום בו יוכלו לעסוק בתורה ולהימנע מהניסיונות
הנוראיים הניצבים לפתחו של כל בחור היוצא מעולמה של תורה
חלילה וחלילה.

מקרה כזה אירע בשבוע שעבר, כשהטלפון של הרב דחבש
צלצל ועל הקו היה אבא מודאג לבחור ישיבה כבן 17, שמרגיש
שכלתה אליו הרעה מאת הצוות החינוכי בשיבה, הוא סבור שהם
מתנכלים אליו, ולכן החליט לעזוב את הישיבה לבלי שוב.

האב היה לחוץ עד מאוד, הוא פנה לרב דחבש שמייהר ליצור
קשר עם הבחור, שוחח איתו, מצא מסילות ללבבו, וסיכם איתו
שבינתיים הוא יישאר בשיבה, וכשיצא הביתה לשבת, הוא יחליט
איך להמשיך מכאן הלאה.

הבחור חזר הביתה, כשהוא לוקח איתו את כל החפצים מהישיבה
ואינו משאיר אחריו דבר. בלבו היתה החלטה די סופית שהוא לא
חוזר עוד לשיבה.

אבל כל השבת הדהדו בלבו הדברים שאמר לו הרב דחבש באותה
שיחה. הוא תיאר לו כיצד יראו חיוו אם חלילה ינטוש את עולם
התורה: "התדרדרות רוחנית מובטחת", הצהיר הרב דחבש באוזניו
בנימה כמעט חגיגית, "אתה תבלה עם חברים, תלך ותתדרדר,

אליעזר (לייזר) רוט

מי שמכיר את הרב ישראל דחבש, מבין מה סוד ההצלחה המיוחדת
של ארגון 'אחינו'. הרב דחבש הוא דמות טיפוסית של פעיל
קירוב ייחודי ויוצא דופן. בחביבות ובחן מיוחד שניתנו לו במתנה
מהשמים, הוא יודע לדבר אל לבו של כל אדם באשר הוא, להוציא
אותו מאשפתות ולהביאו לגבהים רוחניים עצומים.

אפילו בקרב פעילי 'אחינו' הוותיקים, הרב דחבש הוא סוג של
אגדה. ה'עזות דקדושה' שלו יכולה לשמש חומר השראה לגדודים
של פעילים אחרים, העוצמות שהוא משדר, הגישה הייחודית
שלו לכל אדם, כל אלו מקנים לו מקום של כבוד בתולדותיה של
פעילות הקירוב בארץ הקודש ובעולם כולו.

בצעירותו החליט הרב דחבש שהוא אינו מוכן לעבור את מסע
ההשפלה החצי שנתי שעברו כל האברכים בני התורה באותן
השנים. היה אז צורך להתייצב בלשכת הגיוס אחת לחצי שנה,
ולעבור מסע של 'יבוש' והשפלה, עד שהיית מקבל את החותמת
שתיכיר בכך כבן ישיבה למשך שישה חודשים נוספים.

יום אחד החליט הרב דחבש: לא עוד! אני לא מוכן. אם הם
מאיימים עלי בגיוס לצבא, אני אאיים עליהם בגיוס לצבא. נראה
אותם מתמודדים איתי...

הוא אכן הצהיר על כוונתו להתגייס על מנת להחזיר את כל חיילי
צה"ל בתשובה שלמה. בצבא חשבו שהוא חומד להם לצון ופתחו
בהליך גיוס. זמן קצר לאחר מכן כבר שילחו אותו לביתו, לא לפני
שבילה לפחות שלוש תקופות מחבוש בבית הכלא הצבאי, בגין
סירובי פקודה, ובגין פעילות דתית שאינה מורשית.

באותו בסיס אליו נשלח הרב דחבש, מספרים עד היום את הסיפור
המדהים שמפקד הבסיס הציץ מהחלון וראה תור של למעלה
מעשרים חיילים הממתנים שיגיע תורם להניח תפילין. בינתיים
הם שרו ורקדו ועשו 'שמייח', מה שתרם לכך שעוד ועוד חיילים
החליטו להצטרף להצלחה נעמדו גם הם בתור, והרב דחבש עמד
שם כמו מלך בגדוד, מלמד כל אחד מהם איך להניח את התפילין

ללמוד כל אחד בישיבה שלו, כשהם יוצאים עם שמחה על הפנים, עם חשק ללמוד, עם רצון להצליח בסייעתא דשמיא, ובעיקר עם ידיעה שיש להם כאן חבר אמיתי שישתדל לסייע להם בכל הזדמנות, ולא רק יבוא להגיד להם: תישאר בישיבה תישאר בישיבה!!!".

עזות בכל לב יהודי

את ה'עזות דקדושה' הזאת מצליח הרב דחבש לטפח לא רק בלבו שלו, אלא גם בלב הצעירים המתמודדים: לא פעם פונה לארגון 'אחינו' נער שלומד בבית ספר חילוני, או אפילו דתי לאומי, הוא רוצה להקפיד יותר על שמירת עיניים, על לימוד תורה, על כשרות ברמה בווה יותר, ומתמודד עם לעג של חברים, ולפעמים גם של בני המשפחה ואפילו ההורים.

"כך למשל פנה אלי נער כבן 14, שהחליט להימנע מאכילת פירות וירקות של 'היתר מכירה'. ההורים שלו כועסים עליו מאוד. הוא אומר להם 'מה אכפת לכם? אני קונה מדמי הכיס שלי כמה מלפפונים ועגבניות, אני לא מבקש ממכם לשנות שום דבר בשביל זה', הם לא מסוגלים לבלוע את זה.

"אני צריך ליעץ לצעירים הללו, ללמד אותם איך מפתחים עמוד שדרה עצמאי, איך עומדים מול הלגלוג והלחץ, מול הניסיונות למזער אותך, לגרום לך להרגיש מסכן וחסר חשיבות אם אתה מהדר במצוות. כדי ללמד אותם לעמוד על שלהם, אתה חייב להיות חזק בעצמך.

"אם אתה לא מסוגל לעמוד בפני 100 אנשים שאינם שומרי מצוות, ולהכריז בקול שמי שרוצה להניח תפילין יכול לבוא אליך ואתה תניח לו את התפילין שלך, איך אתה רוצה להשפיע על נער בן 14 שישמור על העיניים שלו כשהוא לומד בבית ספר חילוני ויש שם 300 תלמידים שמסתכלים עליו כמו על משוגע???

"אבל האמת היא שה'עזות' הזאת נמצאת בלבו של כל יהודי. התנא אמר לנו "הוי עז כנמר", זה לא ציווי שהוא מחוץ להישג שלנו, כל אחד מאתנו יכול לקיים אותו, רק צריך למצוא את העזות בזאת בנפש שלנו, לטפח אותה ולפתח אותה, ולהקפיד מאוד להשתמש בה רק לענייני קדושה, כי חלילה וחס כולנו יודעים מה נאמר על עז פנים במקום שאינו לשם שמים. מה שאין כן, מי שעושה זאת לשם שמים, הרי הוא זוכה לקיים את מה שנאמר בסעיף הראשון של השולחן ערוך: "ואל יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודה ה'..."

ואיזה בית תקים? איך הבנים שלך יראו? איך יראו הילדות שלך? באיזו שפה הם ידברו, מה יהיה הסלנג השגור על לשונם? לאיפה אתה לוקח את עצמך? איזה חיים אתה רוצה לחיות? אתה רוצה להיות ריק ומנוער מכל זיק של קדושה חלילה וחלילה???"

במוצאי השבת הוא החליט לחזור לישיבה, אבל בדרך לישיבה הוא סטה מהדרך ונכנס לבקר בביתו של הרב דחבש, שכמובן נתן לו את הכתובת ואת מספר הטלפון האישי שלו, למקרה שהוא ירגיש מצוקה כלשהי ויחוש בצורך עז לשוחח אתו בכל שעה שהיא...

"השעה היתה מאוחרת, שעה וחצי אחרי חצות הלילה", מספר לנו הרב דחבש, "אני למדתי בסלון הבית עם הבן שלי, ופתאום דפיקות בדלת... אני פותח והנה ניצב מולי הבחור הצדיק הזה, עם כל המזוודות.

"כמובן שהנסתי אותו בשמחה, ואמרת לי, אני אשמח לשמוע מה יש לך לספר אבל עכשיו אני לומד עם הבן שלי, אז יאללה, בוא תצטרף גם אתה... אחר כך נדבר, וכך בשעה 1:30 בלילה למדנו שלושתנו ביחד. חצי שעה אחר כך נשמעו שוב דפיקות, עוד בחור עמד בדלת, אבל זה כבר עוד סיפור, ארוך יותר... כמובן שגם הוא הצטרף ולמדנו ארבעתנו עד שהרגשתי שאני מתעייף.

"פתאום אמרתי לעצמי, הלו, ישראל, מה קרה לך, באו אליך שני אורחים ולא נתת להם לאכול? זה מוצאי שבת של פרשת וירא, איפה "ואל הבקר רץ ישראל???"

"בקר לא היה לי במקפיא, וגם לא היה לי איזה פר בחצר שאוכל לשחוט, אבל היה לחם קפוא וקצת שניצל תירס. עשינו טוסטים וכריכים, והם נטלו ידיים ואכלו לשובע נפשם, סעודת מלווה דמלכה..."

"מה עושים בסעודת מלווה דמלכה? שרים ניגונים של מוצאי שבת... התחלנו לשיר והוצאנו גיטרה, השעה כבר שלוש לפנות בוקר ואנחנו מתחילים לשיר ולרקוד... אשתי היתה צריכה להרגיע אותנו מדי פעם, שלא נעיר את כל השכונה, והכי חשוב, שלא נעיר את הילדים שלי שישנים בחדר הסמוך..."

"בכלל, אשתי טענה שזה מדי מאוחר להם ושהם עלולים להפסיד חלילה זמן קריאת שמע. אמרתי לה, אדרבה, תגידי להם מוסר, אולי הדברים יכנסו להם באוזניים ומחר יקומו מוקדם יותר בזכות זה..."

"בשעה ארבע לפנות בוקר הלכנו לישון, בבוקר קמנו, התפללנו והספקנו בחסדי שמים זמן קריאת שמע הראשון עם טלית ותפילין כדת וכדין, הכנו להם ארוחת בוקר, ושלחתי אותם

מדורו המרתק של המחנך הוותיק
ומרביץ תורה לרבים
הרה"ג רבי עמרם בינעט,

המלמד שהגיע לחיידר בצעדי ריקוד

**עוד על הנושא כיצד
יש לגשת לשבוע
לימודים מוצלח,
שיאפשר לכל תלמיד
פתיחתו של 'דף חדש'
באופן המוצלח ביותר
בסייעתא דשמיא.**

הרב עמרם בינעט

מחנך אמיתי, מלמד שבאמת רוצה להשפיע ולחנך ילדים לתורה ועבודה, מלמד שרוצה להרביץ תורה לתלמידים ולהעמיד דור של תלמידי חכמים - מלמד כזה מגיע לעבודה בשמחה!

אני לא אומר שאסור לצאת לחופשות, אני לא אומר שאסור ליהנות מהחופשות, אבל הגישה צריכה להיות שגם כשיוצאים לחופשה, להפוגה של יום אחד או כמה ימים, המטרה היא לא עצם המנוחה, המטרה היא לחזור לאחר מכן בכוחות מחודשים, עם כל המרץ וה'ברענ', עם תבערה פנימית וחתירה פנימית להשגת המטרה הנעלה שלשמה אנחנו מתאמצים כל כך: ללמד תורה לילדי ישראל!

אותו הדבר לגבי הורים. אוי ואבוי לילדים שגדלים בבית שבו ההורים מחכים כל הזמן שהילדים יצאו כבר ויוסר מעליהם העול של חינוכם. את הילדים צריך לחנך בשמחה, בהתלהבות, עם רצון להצליח, עם חשק לעשות את רצון ה' ולהעמיד דור של יהודים יראים ושלמים.

כשמלמד מגיע לעבודה עם כזאת הרגשה הוא מרגיש 'יגיעה ותענית'? הוא מרגיש חולשה של יום ראשון? הוא מרגיש ש"זה לא דופק"???

מה פתאום!

הוא מגיע לחיידר בצעדי ריקוד, הוא שמח לפגוש את התלמידים שלו!

ככה נראה מלמד אמיתי שבאמת מקיים בעצמו את מה שאומרים חז"ל שמלמדי תינוקות הם עוסקים במלאכת שמים.

אני רוצה להביא כאן סיפור יפה ששמעתי מחבר שלי, ואספר אותו בלשונו כפי ששמעתי ממנו.

המשנה במסכת תענית אומרת שלא גוזרים על הציבור תענית לכתחילה ביום ראשון בשבוע. למה? "שלא יצאו ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית", כלומר ייחלשו מאוד. כי אכן, יום ראשון הוא לא יום להתחלות קשות.

רבים מחזיקים בעמדה לפיה יום ראשון זה יום שבו אסור להתאמץ, אסור להקשות על עצמנו או אחרים, זה צריך להיות יום שבו אנחנו עובדים רק בארבעים או חמישים אחוזי מאמץ, 'מחממים מנועים' לקראת יום שני שבו נחזור לשגרה מלאה.

ובכן הגישה הזאת היא טעות חמורה מאוד, והיא נובעת מתפיסה שגויה של תפקיד האדם בעולם.

נכון, לצאת ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית זה קשה, אבל תגיד לי, ללמד ילדים תורה זה 'יגיעה ותענית'? זה באמת כל כך קשה לך להגיע לעבודה?

אם כן, אולי כדאי שתחשוב ברצינות על מציאת עבודה אחרת. כנראה שאתה לא נמצא במקום הנכון והמתאים.

עד מנחה...

"אחרי התלבטות קצרה החלטתי לשאול אותם... והוא ענה לי תשובה מאוד פשוטה: אני מלמד!

"אז מה אם אתה מלמד?" שאלתי אותו, "גם אני מלמד. חסרים מלמדי תינוקות שישינים בשבת אחת? צ? אתה לא המלמד הראשון ולא האחרון..."

"ואז הוא הסביר לי: צריך לישון בשבת קצת, כי 'שינה בשבת תענוג', אבל אם אתה מתכנן את הכל טוב, קצת ישן והרבה לומד, אז השבת שלך נראית לגמרי אחרת, אתה מתמלא ברוחניות ויש לך כח עצום לכל שאר ימות השבוע. ובנוסף כשאתה ישן בשבת כמה שעות טובות אחר הצהריים, קשה לך להירדם מוקדם במוצאי שבת. מה עושים במוצאי שבת? מחפשים תעסוקה, מפטפטים מכינים את השיעור של השבוע הבא, מקשיבים לשיעור ושומעים מוזיקה ורק כשמתחילים להרגיש עייפות בשעות הקטנות של הלילה, מתחילים להתארגן לשינה..."

"ביום ראשון, הלימודים מתחילים בשעה 8:15, המשמעות היא שצריך לקום בשעה 6:15 לכל המאוחר, אם אתה רוצה להספיק מקווה וגם להתפלל כמו בן אדם ולהגיע לתלמוד התורה אחרי ארוחת בוקר.

"אם הלכת לישון בשעה 2:00 בלילה, עד שאתה נרדם כבר שתיים ורבע, כלומר אתה ישן בקושי ארבע שעות.

"פלא שהיום ראשון שלך נראה בהתאם? פלא שהוא יום לא מוצלח? בטח שהוא יהיה יום לא מוצלח כשאתה נכנס אליו ככה, עם כזאת עייפות וחוסר מוכנות.

"מאז שהתחלתי למנוע מעצמי עודף שינה בשבתות, אני נרדם במוצאי שבת בשעה רבע לאחת עשרה, זה הלילה שבו אני ישן הכי הרבה מכל הלילות בשבוע, אני מגיע לכיתה ביום ראשון רענן, חיוני, נמרץ, שמח ומאושר, הילדים נדבקים ממני והאווירה כולה טובה ושמחה, כל השבוע שלנו נראה אחרת!!!"

וכל מילה נוספת, מיותרת...

"אני מתגורר ליד בית כנסת קטן וצדדי בבני ברק", כך הוא מספר, "שבת אחת, הבת שלי בת ה-15 האירה את אוזני והצביע על איש אחד שמגיע לבית הכנסת בשעה אחת בצהריים, מיד אחרי סעודת השבת. היא אמרה לי שאם אינה טועה, היא ראתה אותו בבית הכנסת גם בשבת שעברה..."

"שמרתי את הדבר בלבי, ובשבועות שלאחר מכן עקבתי וראיתי שאכן כדבריה. מדי שבת מגיע האיש מייד אחר סעודת השבת לבית הכנסת..."

"ושלא תחשוב שהיה זה בשעון חורף, כשהשבתות קצרות. מדובר בשבתות קיצייות, מנחה בבית הכנסת בשעה 19:00 והוא מגיע בשעה 13:00..."

"אני מכיר את האיש", מספר החבר שלי. "הוא לא כזה מתמיד עצום שהייתי מצפה ממנו ללמוד שש שעות ברציפות. למה הוא מגיע כל כך מוקדם לבית הכנסת? אולי הבית שלו צפוף מדי והילדים מרעישים? מה פתאום, רוב הילדים שלו כבר נשואים או בישיבות, ובכלל משפחה מאוד עדינה ושקטה..."

"החלטתי לבדוק את העניין. נכנסתי לבית הכנסת כאילו בדרך אגב, רק כדי לחפש איזה ספר... אני רואה אותו וישב עם חומש, משניות, גמרא 'אלו מציאות', וגם קיצור שולחן ערוך.

"נזכרתי שהוא מלמד בחיידר, כנראה הוא מכין את החומר לשבוע הקרוב. אבל שש שעות? הוא מלמד ותיק, הוא מכיר את החומר בעל פה, כמובן שתמיד צריך לרענן את הידע ולהתכונן לקראת השבוע הקרוב, אבל למה כל כך הרבה שעות???"

"הלכתי הביתה וחזרתי אחרי שעתיים, עכשיו ראיתי אותו לומד 'דף היומי'. ישבתי בצד ולמדתי וראיתי שכשהוא מסיים את 'הדף היומי', הוא עובר לספר התהילים ואומר אותו מקצה לקצה..."

"כל הכבוד", חשבתי לעצמי, "יהודי שמנצל את השבת כראוי. אשריו ואשרי חלקו. אבל אני לא מבין איך הוא מצליח... אני אחרי סעודת שבת אני כל כך עייף, שרק בקושי אני מצליח להגיע לחדר ההורים וליפול על המיטה שלי, והוא הולך לבית הכנסת ולומד ברציפות

"שמרתי את הדבר בלבי, ובשבועות שלאחר מכן עקבתי וראיתי שאכן כדבריה. מדי שבת מגיע האיש מייד אחר סעודת השבת לבית הכנסת... ושלא תחשוב שהיה זה בשעון חורף, כשהשבתות קצרות. מדובר בשבתות קיצייות, מנחה בבית הכנסת בשעה 19:00 והוא מגיע בשעה 13:00 ..."

**בסיר אחד
היא מבשלת
טשולנט, בסיר
נוסף היא
מבשלת אורז,
בסיר שלישי
היא מבשלת
מרק, וכן
הלאה. והנה
אחת הילדות
מעלה בפניה
הצעה נפלאה:
במקום לבשל
בכל כך הרבה
סירים, אפשר
לקחת סיר
אחד גדול,
ולבשל בו הכל
ביחד!**

מאוצרות החינוך של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כי הילד משול לספר תורה קטן, וכשם שמצאנו כבר במשנה (אבות ד, כ): "הלומד ילד למה הוא דומה, לדין כתובה על נייר חדש".

אך אין מדובר כאן במשל סמלי בלבד. לכל פעולה שעושים ההורים והמוחנכים, ישנה השפעה כבירה על נפש הילד, ובמידה מסויימת בידיהם ההחלטה עד כמה יגדל לתלמיד חכם, או חלילה להיפך עד כמה יהיה רחוק מיראת שמים. על כן אף להם יש לומר: "הוי זהיר במלאכתך... שמא אתה מחסר אות אחת או מיותר אות אחת - נמצאת מחריב את כל העולם כולו".

"חנוך לנער על פי דרכו"

היסוד הראשון והחשוב ביותר בענין החינוך הוא, שאין מתכוון אחד מדוייק על פיו ניתן לגדל ולחנך את כולם. כל ילד הוא עולם מלא ומיוחד, המורכב מכוחות גוף אחרים, מכוחות נפש שונים, מכשרונות אחרים ומנטיות אחרות.

ידועים דברי המדרש (תנחומא פנחס פרשה י'): "כשם שאין פרצופותיהם שוין זה לזה כך אין דעתם שוין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעת בפני עצמו". הקדוש ברוך הוא ברא כל אחד ואחד מבני האדם עם אופי שונה, ועל כן ברור שלא ניתן לחנך את כולם באותה הדרך.

לעיתים ניתן לפגוש הורים הסבורים כי באמת יש לחנך את כל הילדים באופן שווה. הם טוענים שניתן לדרוש מכולם אותן דרישות, ושעל ידי חינוך קפדני דיו ניתן להכריח כל ילד למלא את כל הציפיות. לשיטתם ההבדל שיש בין ילדים בתכונות ובאופי הוא רק כמה יש להתאמץ במלאכת חינוכם.

כמובן, השקפה כזו היא טעות חמורה שתוצאותיה עלולות להיות הרות אסון. אי אפשר בשום א לגדל ולחנך ילד בניגוד לטבעיו, וכפי שכתב הגר"א במשלי, על הפסוק "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה": "שלפי דרך מזלו וטבעו תחנכה ותדריכהו לעשות מצוות, ואז גם כאשר יזקין לא יסור ממנה. אבל כשאתה מכריחו נגד טבעו, עתה ישמע לך מיראתו אותך, אבל אחר כך בעת יוסר עולך מעל צווארו, יסור מזה, כי אי אפשר לו לשבר מזלו".

דוגמה נאה להבנת השוני בין הילדים

מלאכת החינוך דורשת חכמה, ידע ומחשבה רבה. מתאים להביא בזה את דברי הספרונו (שמות יד, ז), וזה לשונו: "כי אמנם תוקף כל הצבא תלוי בשר הצבא וחכמתו ותחבולותיו!".

בכל בית ניתן להמשיל את ההורים למפקדים ושרי צבא, האחראיים על הצלחת כל הנתונים תחת פיקודם. אם ההורים נוהגים בתושיה, לומדים את דרכי החינוך ומשקיעים מחשבה בכל צעד, עתידים הם לקצור בסייעתא דשמיא פירות; אך אם אינם חושבים כלל אלא נוהגים בכל ענין על פי מצב הרוח... הרי שחס ושלום מתמעטים הסיכויים להצלחת ילדיהם.

עד כמה צריך לחשוב מחשבות בנוגע לדרכי החינוך? זהו דבר שאין לו שיעור. ככל שההורה מוכן יותר להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות לראות בנים תלמידי חכמים, כך הוא ישקיע מחשבה על כל צעד ושעל בחינוכם. אצל גדולי ישראל מצאנו עובדות מבהילות על השקעת המחשבה בחינוך ילדיהם ותלמידיהם. הגאון רבי ברכיה שינקר שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת התלמוד' מסר בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב': "כאשר אני מחליט להוכיח בחור בפרהסיא, הרי זה לאחר מחשבה של שבועיים!".

דבר מבהיל מביא הנצי"ב על הפסוק "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", בספרו "העמק דבר" (שמות כ, ז) בשם הפסיקתא, שהמקבל מן השמים שררה או הנהגה ואינו מומלא אותה, הרי זה מתרפה במלאכתו אשר חבר הוא לאיש משחית. וכיון שבכל שררה יש מעין ענין אלקות, מי שאינו מומלא את התפקיד שהוטל עליו מן השמים, עובר על "לא תשא".

ואבי מורי זצ"ל רגיל היה להביא את דברי הנצי"ב הללו, לגבי האחריות המוטלת על כל אב לחנך את בניו. הרי אם הקדוש ברוך הוא העמיד אדם בראש משפחה ונתן לו ילדים, הרי שעליו מוטל להנהיגם ולחנכם בדרך הישרה, כדי שישגדלו ליהודים יראי שמים ולומדי תורה. ואם אינו עושה כן אלא מגדלם בלי מחשבה והכוונה, שיצמחו לאן שתשאם הרוח - הרי יש בזה שמץ לאו של "לא תשא"! מבהיל על הרעיון!

ידועים דברי הגמרא (עירובין יג, א): "אמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי מאיר... כשבאתי אצל רבי ישמעאל אמר לי: בני, מה מלאכתך? אמרתי לו: לבלר אני. אמר לי: בני, הוי זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מיותר אות אחת - נמצאת מחריב את כל העולם כולו!".

דברי הגמרא אמורים אמנם בסופר העוסק בכתיבת סת"ם, אך כמה מתאימים הדברים גם לגבי העוסקים בחינוך. הן אמרנו בשם רבי שלמה זלמן אויערבאך

מאוצרות החינוך של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

למרות שהאפרוח החדש לא דמה לאחיו, לא שמה התרנגולת ליבה לדבר. היא טיפחה וגידלה אותו במסירות כפי שגידלה את שאר אפרוחיה, והעניקה לו את כל צרכיו באותה מידה. רק דבר אחד היא לא איפשרה לו: להתקרב אל הנהר. מכיון שלא ידעה כלל על טבעיו השונים, לא שיערה שזהו מקומו הטבעי.

כשהיה הברווז צעיר, הוא לא חשב כלל על אפשרות שהוא שונה משאר האפרוחים שהתרוצצו סביבו. הוא לא ידע על שורשיו השונים, והלך אחר התרנגולת לכל מקום. עד שיום אחד הלכה התרנגולת עם צאצאיה על שפת הנהר. הברווז שלראשונה ראה מקרוב את מי הנהר הצלולים, חש דחף פנימי עצום להתקרב אליהם.

אך נגעו רגלי הברווז במים, מילא אותו לפתע אושר בל יתואר. בזינוק אחד הוא קיפץ פנימה, וברגע שלאחר מכן כבר שחה כבקי ורגיל הרחק לעבר מרכז הנהר... התרנגולת עמדה וצווחה על הגדה, אך לא היה לאל ידה להשיבו אליה.

מעשה זה טומן בחובו לקח עצום לענין חינוך הילדים. לעיתים האב והאם מסיבה כלשהי מגדלים ילד שלא לפי טבעו ואופיו האמיתיים. אולי הם מושפעים מנורמות ציבוריות שאינן בהכרח מתאימות לילד זה, או משווים אותו בטעות לאחיו השונים ממנו בתכלית, או מצפים בסתר ליבם שהוא יצליח במשימות בהן הם עצמם נכשלו... על כל פנים הם מחנכים אותו שלא על פי דרכו.

כשהילד עודנו צעיר לימים, לעיתים נראה שזה עובד. אך יום אחד הילד גדל מעט, וברגע שהוא פוגש בעולם שיטה או דרך המתאימים לאופיו האמיתי, בזינוק אחד הוא פונה לאותו כיוון, ומתרחק מהוריו. האב עומד וזועק על הילד ששינה פתאום מסלול, אך שוב אין לו כל השפעה עליו.

לו היו הורים אלו משקיעים מחשבה והתבוננות בחינוך ילדיהם, לבטח היו שמים לב לשוני שבין הילדים, ומחנכים כל אחד על פי דרכו היחודית לו. במקרה כזה הם היו מצליחים להעניק לילד את צרכיו האמיתיים, וכך לכוון את דרכו בעצמם, בלי שיצא לגמרי מכלל שליטה וילך לאן שליבו חפץ.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

ודרכי חינוכם, ראיתי מובא בשם אחד מגדולי ישראל. נצייר לעצמנו אשה העוסקת בבישולים לכבוד שבת קודש. בסיר אחד היא מבשלת טשולנט, ומכניסה לתוכו תפוחי אדמה, שעועית, בשר וכו'. בסיר נוסף היא מבשלת אורז. בסיר שלישי היא מבשלת מרק, וכן הלאה.

כמה מילדי האשה עומדים סביבה ומתבוננים במעשיה, והנה אחת הילדות מעלה בפניה הצעה נפלאה: במקום לבשל בכל כך הרבה סירים, אפשר לקחת סיר אחד גדול, ולבשל בו הכל ביחד!

האם כמוזן צוחקת, ומסבירה בסבלנות: כל מאכל נזקק לבישול אחר. בכל אחד צריך לשים תבלינים אחרים, וכמות שונה שלהם. כל אחד מהם מתבשל פרק זמן אחר, על עוצמת להבה שונה... ובקיצור, אי אפשר לבשל את כולם יחד!

כך הדבר גם בנוגע לחינוך הילדים. עלינו להתרגל למחשבה שכל ילד נולד עם תכונות אחרות, ולפיכך צריך "לבשלו" על פי מתכון אחר. יש ילדים הזקוקים ליותר חום או ליותר סוכר מאחרים. יש מהם שלוקח יותר זמן לחנכם, פשוט משום שזמן הבישול שלהם ארוך יותר... וכן הלאה.

הוא הדין אף לגבי מחנכים בתלמודי תורה, ומחנכות ב'בית יעקב'. מלמד שמפנים כי כל ילד הוא שונה, יבין מאליו כי אין מקום לדרוש מכולם אותן דרישות, ולחנך את כולם על פי אותה שיטה ובאותה רמת חומרה. מלמד טוב תמיד יחשוב איך ניתן להתאים את רמת הדרישות ואת סוג היחס לכל ילד לפי כוחותיו, ורק כך יוכל למלא תפקידו כראוי.

גסי הגאון רבי אברהם יודלביץ שליט"א סיפר משמו של דודנו הגאון רבי אליעזר פלצ'נסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'בית אריה', שבעיירת הולדתו דוינסק היה מגיד מישרים שהמשיל את המשל הבא:

היתה פעם תרנגולת אחת שמצאה ביצה ברחובה של עיר, ומשום מה היתה סבורה שזו ביצה שהיא הטילה. ימים רבים דגרה התרנגולת על הביצה, עד שבקעה ויצא ממנה... ברווז.

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

**פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות**

**יש לי פתרון
עבורך - אם תרשה
לי אחתוך מעט
מהאצבע של הרגל
והנעל תתלבש
היטב"...**

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל: באחת מנסיעותיי לחוץ לארץ נזדמן לי מקום מושבי שבמטוס ליד יהודי שאינו שומר תורה ומצוות. ואדם זה, כפי שסיפר לי בתוך הדברים, היה מהנדס גדול, וגם פרופסור לא קטן... ובקיצור, איש מדע שחושב שידע הכל ומבין בהכל.

היה חסר לו ב'השכלתו' רק למצוא יהודי כמוני שנראה רב גדול עם זקן גדול, ולהטיח בו את טרוניותיו על הרבנים ושאלותיו על התורה וההלכה.

"למה אתם, הרבנים!", פנה אלי הפרופסור, "לא יכולים להתגמש קצת עם ההלכה? מה יש? קצת גמישות, ולא תרחיקו כל כך את החילונים..."

ענית לו: שאלתך אכן דורשת הסבר, אך קודם נניח מעט את שאלתך וספר לי מה מקצועך?

"אדריכל ומהנדס", השיב והוסיף: "זכעת אני בדרך לחו"ל, להביא תכנית של בנין רב קומות, שהוא פרויקט מיוחד".

- התוכל בבקשה להראות לי את התכניות שהינן, מן הסתם, בתיק הנמצא לידך? שאלתי אותו.

- "בבקשה... אבל מה כבר יוכל כבוד הרב להבין במבט חטוף על תכנית מורכבת ומסועפת?"

- אמת היא שלא אוכל להבין הרבה, אבל להתרשם קצת מעבודתך עם קצת תוספת הסברים אוכל להבין משהו.

האיש התרצה והוציא בהנאה גלויה צרור ניירות. הוא פרש לפני דפים על גבי דפים. הוא מתאר ומסביר, ואני מגלה התעניינות מעמיקה בתכניות. משתפתי מעט במה מדובר ביקשתי ממנו: כעת תן לי שקט בבקשה שניים שלושה רגעים להתבונן בתכניות.

קימטתי את מצחי, כאדם שמבקש לעיין בעיון נמרץ... ונטפתי לאחד מהקווים המסומנים אחד מיסודות הבניין, שהלכו ובאו בקווים לא ישרים.

לאחר כמה רגעים הרמתי את ראשי ושאלתי: תאמר לי בבקשה, מדוע הקו התחתון שנמצא בפינת דרום-מזרח לא יכול לנוע מעט לכיוון מזרח... וכשיהיה ישר גם יהיה יפה יותר, ופחות מסורבל? מה יש, קצת גמישות פה וקצת גמישות שם, והכל יראה יותר טוב?

- "ממתי רבנים מבינים בהנדסה?!", השיב לי בלגלוג, "הרי כל הכוח והחוסן של הבניין תלוי בעיקר באותם קווים, וכל תזוזה של מילימטר אחד מסכנת את הכל!"

"חוקי ההנדסה חדים וברורים ואין לסור מהם ימין ושמאל כמלא נימה", סיים את תוכחתו הנוקבת.

- וממתי מהנדסים מבינים בהלכה? השבתי לו כגמולו, הרי כל קיום העולם תלוי בקיום התורה, וכל חוקי התורה שניתנה משמים מיד ה' מלאה חוקים ברורים, ואין מלאך לבך לתמוה למה אין גמישות פה ושם...

כשאני מבקש גמישות בסך הכל על בניין אחד, ורק על חכמה של מהנדס בשר ודם אחד, ששבועות מספר או חודשים בודדים עמלת על תכנונם, הינך כה סר וזועף, ותורתנו שניתנה לפני אלפי שנים, כאן אתה מבקש מהרבנים המופקדים על שמירת ההלכה שיתערבו בחוקי ה' ויגלו 'גמישות'...

עוד אמרתי לו - אספר לך סיפור:

פעם היה ילד בן עניים שאסף פרוטה לפרוטה עד שהגשים את חלומו שיוכל לקנות נעליים חדשות לכבוד חג הפסח. כשצורר מטבעות בידו הלך אל השוק הערבי שבו הייתה סחורה בוול, ומצא נעליים כלבבו, אלא שלמרבה הצער רק נעל אחת התאימה אל הרגל ואילו השנייה מיאנה להתלבש על הרגל.

הסוחר הערבי שהבחין בצערו של הילד ניסה את כל האפשרויות להתאים את הנעל, ומשלא הועילו כל הדברים אמר לבסוף לילד: "יש לי פתרון עבורך - אם תרשה לי אחתן מעט מהאצבע של הרגל והנעל תתלבש היטב..."

לכך נדמו כל השוטים המבקשים להתאים את

התורה לרוח הזמן, ואינם מבינים שצריך להתאים את הזמן לרוח התורה כשם שצריך להתאים את הנעל אל הרגל ולא את הרגל לנעל.

ניצלתי את אוירת החג לשאול מהי הייחודיות שישנה ביהודי מדור קודם.

סיפור הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א: היה זה באחד מימי חול המועד

פסח. נכסתי עם חותני הגאון רבי יעקב רוזנטל זצ"ל, אב"ד תל אביב, אל בית מרן הרב שך זצוק"ל להקביל פניו ברגל. מרן זצוק"ל חיבב וכיבד מאוד את הגר"י זצ"ל, אשר גדל בירושלים אצל תלמידי מרנא המהר"ל דיסקין זצ"ל. הוא פנה אלי ואמר בהדגשה: "ער איז א איד פון א פריערדיגער דור" (הוא יהודי מדור קודם).

ביטוי זה שמעתי ממרן בהזדמנויות שונות, וניצלתי את אוירת החג לשאול מהי הייחודיות שישנה ביהודי מדור קודם.

אחרי מחשבה של דקות אחדות נענה מרן זצוק"ל ואמר: "גם בדור הזה ישנה אהבת תורה ויראת שמים, אבל ישנה בלב תפיסת מקום של דברים נוספים. יהודי מדור קודם הוא יהודי שכל מה שאינו נוגע לתורה וליראת שמים אינו תופס מקום בלבו כלל".

שאלתי: האם יש לנו עצה לחנך גם בדור הזה למעלה זו.

מורי חמי זצ"ל שמע את השאלה וביקש רשות לענות עליה. כשהורשה כמובן, אמר כך: "בהגדה של פסח אומרים 'והגדת לבנך... לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך'. בדרך צחות אפשר לפרש כך: 'והגדת לבנך' - רצונך להגיד ולחנך את בנך, 'לא אמרתי' - לא באמירות ודיבורים תחנך אותו, אלא כיצד תחנכו? 'בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך' - אם אתה התייה הדוגמה האישית לכל מה שאתה רוצה שהוא יעשה אז תצליח להעביר לו את התורה, לחבבה עליו ולהשרישה בלבו".

מרן זצוק"ל שמע את התשובה, התרומם מעל כיסאו ואמר בהתרגשות: "דאס איז אייכט פון א פריערדיגער דור (גם תשובה זו היא תשובה של יהודי מדור קודם). בדור הזה חושבים שמחנכים בדיבורים. אנשי האמת של הדור הקודם ידעו מהי צורת החינוך האמתית".

מעולם לא חיבבתי במיוחד את בעלי הכשרון, ולא דחיתי את החלשים שבהם

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: סיפר לי אברך מירושלים ששמע את דרשת מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בכנס חינוך שאמר: "בכל ימי שנות כהונתי כמלמד נערי ישראל, מעולם לא חיבבתי במיוחד את בעלי הכשרון, ולא דחיתי את החלשים שבהם".

אותו אברך נדהם. הוא שלח שליח לראש הישיבה לשאול לפניו: "כיצד זה יתכן? הן לכל מלמד ולכל אבא יש ילדים משני הסוגים, ובאופן טבעי הדעת והרגש נוטה יותר לכיוון המוצלחים ויורדת בהתאם כלפי מי שאינו מוצלח".

השיב לו מרן, שתמיד עמדו לנגד עיניו דברי הגמרא (סוכה כח:): "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן רבי יוחנן בן זכאי", ובהקדמת הרמב"ם, כשמונה את כל מעתיקי השמועה החל מ'משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'", כותב: "הלל ושמאי ובית דינם קיבלו משמיעה ואבטליון ובית דינם, ורבי יוחנן בן זכאי ורבן שמעון בנו של הלל הזקן קיבלו מההלל ושמאי ובית דינם".

על אף שהוא היה הקטן שבכולם זכה רבי יוחנן בן זכאי להיות מעתיק השמועה ומוסר המורשה לדורו ולאחריו.

לאחר מכן הוסיף מרן: "ואל תתמה על כך שהרי ישיבת וואלוז'ין, שהיא הייתה אם כל חי לעולם של תורה, וזכתה ובראשה עמדו גאוני עולם ומצוקי תבל, מרנא ורבנא הגר"ח מוואלוז'ין וממשיך דרכו - בנו רבי יצחק מוואלוז'ין, ורבי אלעזר יצחק ועוד, וזכר צדיקים וקדושים לברכה לחיי העולם הבא, ואף על פי כן הם לא כיהנו שנים מרובות; והיחיד שזכה להיות כיובל שנים על ממלכתו ולחיות ראש הישיבה של כמעט כל ראשי הישיבות בדור האחרון שלפני השואה היה הנצי"ב מוואלוז'ין - שכידוע, רק בכוח ההתמדה שעמד לו זכה לכל זה.

למשמע הקולות והברקים קפצו בני הכפר מעל מיטותיהם

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר

שליט"א: אחד מיסודות היהדות הוא להבדיל בין קודש לחול, בין המותר והאסור, שחלילה לא ישמשו בערבוביה, והדברים יומחשו באמצעות המשל הבא:

כפרי אחד גידל את ילדיו הרכים יחד עם שאר ילדי הכפר, אך משגדלו ובגרו החליט החלטה נכונה: ילדיו לא יצאו עגלונים פשוטים כשאר חבריהם, אלא בכוחם להתפתח יותר ולהיות למודנים כילדי העיר. מה עשה? חסך מפת לחמו ויצא לעיר לתור אחר יהודי טוב שיסכים לבוא אל הכפר ולדור בו עמם, הוא יהיה למלמד ויחכים את בניו תורה.

לאחר מאמצים רבים מצא אברך ירא שמים, שכדי להביא טרף לביתו הסכים לבוא ולהשתקע עמם בכפר למשך ימות השבוע וללמד את הבנים תורה. ואכן, המלמד הגיע והחל במלאכתו נאמנה בטוב

טעם ודעת.

לילה אחד קם הכפרי וראה אור בוקע מחדרו של המלמד. הציץ פנימה ולפניו גגלה מחזה מעורר רחמים: המלמד יושב על הארץ ובוכה...! נכנס הוא בשקט והתיישב לצדו, הניח את ידו על כתפי המלמד הצעיר והחל מדבר עמו ברכות, למען יגלה מה מציק לו ומדוע הוא כה ממרר בכי.

אמר לו המלמד: "וכי אינך יודע מה אני עושה? הרי היה לנו בית מקדש והוא חרב, ועלינו לבכות כל לילה על חורבן בית המקדש, וזאת אני עושה!"

השתומם הכפרי ושאל בתמימות: "האם גם אני יכול להשתתף בעניין? או שאולי צריך להיות בעל מדרגה כדי לבכות על בית המקדש?". השיב המלמד, כי ישנו סעיף ב'שולחן ערוך' המורה שכל אחד ואחד יהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, וזה נאמר לכל יהודי באשר הוא, ועל כן ודאי וודאי שגם הוא יכול להשתתף.

מיהר הכפרי והתיישב אף הוא על הארץ, נטל לידין סידור והחל מתנועע, אך מהר מאוד גילה כי לשבת על הרצפה באמצע לילה אירופי חורפי קר זה כלל לא נעים, כי הקור החל לחדור לעצמות, הוא רעד בכל גופו ושיניו נקשו זו לזו. על כן הוא שאל את המלמד: "האם באמצע התפילה הזו מותר לשתות כוס וודקה כדי לחמם את הלב?". "כן... כן", ענה המלמד, "לא מצאנו בשולחן ערוך סעיף שאוסר זאת".

חיש מהר ניגש הכפרי למזונו, הוציא ממנו בקבוק

וודקה ושתי כוסות - לתוכן מזג את המשקה והגיש אחת למלמד ואחת לעצמו... המלמד, שלא הכיר בטיבו של המשקה שמה ממנו מלוא לוגמיו... והמשיך לבכות! הכפרי הבין כי המשקה מצא חן בעיני המלמד, ומזג לו כוס שנייה, ולאחר שהיא עלתה לראשו - הכוס השלישית והרביעית כבר נמזגו מעצמן... או אז, כשארבע כוסות יי"ש טיפסו למוחם של צמד החברותא, קמו שניהם מהארץ ופצחו בשירה וריקודים - זמר שיכורים שהעיר את כל בני הכפר...

למשמע הקולות והברקים קפצו בני הכפר מעל מיטותיהם וחיש מהר התלבשו וצבאו על דלת ביתו של חברם ועיניהם החזות לא מאמינות: בשעה שלוש בלילה עומדים הכפרי והמלמד על השולחן, שרים ורוקדים בצהלה!...

הם ניצלו הפוגה קלה בשירתם של אלו ושאלו: "איזה יום טוב היום? מדוע הנכם רוקדים ושרים?". והכפרי משיב לעומתם: "כפריים טפשים ונבערים שכמותכם, וכי אינכם יודעים שבית המקדש חרב לנו?...!".

כך נראים הטוב והרע כשהם משמשים בערבוביה... חורבן הופך לששון ולשמחה, ויום דין לפסטיבל. החטאים נעשים לשם שמים, ומצוות ומעשים טובים הם 'דיעבד' שיש להסתפק בהם במועט...".

(מתוך הגדה של פסח 'שוחר טוב')

הצטרפו גם אתם וקבלו ישירות למייל שלכם את מגזין אחינו לחינוך ותורה 'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il

אוצרות ויהלומים

5 פנינים יקרים על מידת הכעס
מהגה"ח רבי' מנשה ישראל
רייזמאן שליט"א

כל כעס שיוצא מלב האדם יש לו כתובת מיוחדת

החפץ חיים כותב שכשאדם כועס הוא מבטא טענות נגד מי שעושה את הכל. וממילא כל כעס שיוצא מלב האדם יש לו כתובת מיוחדת, והוא על הקב"ה שמנהיג הכל!

ואם אדם מאשים את עצמו זה כפירה ומינות ממש, כי אין אדם עושה כלום, הקב"ה ועושה ויעשה לכל המעשים, לא מדברים כעת על ענין החטאים שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אלא מעשה שעשה בבית, לדוגמה אחד בונה כלי והבריג את הקורות לכיוון אחד ועבד על זה שעה שלמה, אח"כ רואה שהבריג את הקורות בכיוון ההפוך, על מי הוא כועס עכשיו כשיש לו עוגמת נפש כזו? הרי בכל העניינים האלה אין שום דרך ליישב את זה, רק עם האמונה הפשוטה שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

וכשיתבונן היטב וישריש האמונה הזאת בלבו, אזי ייצא מבחינת 'על ה' יזעף לבו' ויאמין שהכל מאיתו יתברך לטובתו.

וסיפר לי הסופר שבתחילה היה מאד מצטער על העגמת נפש כשזה היה קורה לו

בענין זה רצוני לספר, התקשר אלי סופר סת"ם, כידוע שבתפילין ומזוזות צריך שיהיה כתוב כסדרן, אם כתב שורה שלא כסדר ואינו יכול למחוק ולכתוב כסדרן, כי כבר כתב שם ה', אזי צריך לגנוז כל המזוזה והתפילין, לפעמים סופר עובד כמה ימים ואח"כ מוצא איזו נגיעה שאי אפשר לתקנה, הכל הולך לגניזה. וכן ידוע שסופרי הסת"ם עומדים בנסיון קשה מאד.

וסיפר לי הסופר שבתחילה היה מאד מצטער על העגמת נפש כשזה היה קורה לו, אח"כ התבונן בנפשו 'על מי אני כועס עכשיו?' נכון שהוא איש כשר ואינו מוציא מפיו טענות על הקב"ה, אבל על מי אני כועס בעצם, על אף אחד? כעס בלי כתובת?

ותאמר לו אשתו, האם אינך שייך לבית הזה?

מעשה שהיה עם הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל, שהיה עשיר מופלג ובכניסה לביתו היתה מראה גדולה (שפיגל) כדרך העשירים, וזאת המראה היתה מאד חשובה בעיני הרבנית מרגליות.

פעם אחת נתארח אצלו אחד מאדמו"רי דורו יחד עם החסידים והגבאים, ותוך כדי הביקור נשברה אותה מראה, נצטערה מאד על היזק המראה, אך רבי אפרים זלמן לא ראו עליו שום צער, ותאמר לו אשתו, האם אינך שייך לבית הזה? איך אינך משתתף בצער נזק הבית? רבי אפרים זלמן ענה לו שאח"כ יסביר לה, וכך עברו שבוע ושבועיים, חודש וחודשיים. לאחר שנב שאל את הרבנית, האם עדיין את מצטערת על המראה שנשברה?

ענתה הרבנית: זה כבר לא כואב לי, כי ה' נתן ה' לקח. ויאמר הרב לאשתו, מה שלקח אצלך שנה שלמה, אצלי לקח פחות מדקה. תיכף ומיד נשברה המראה אמרתי ה' נתן ה' לקח, ולא הצטערתי אפי' רגע אחד.

לא ברגע אחד זוכים לאמונה השלמה

בכל לילה לפני שהולכים לישון צריך כל אדם להתבונן על זה כי נסיונות קטנים כאלה יש בכל יום ויום, בבחינת לרגעים תבחננו, שיבדוק היכן היתה לו עגמת נפש, שהאשים את עצמו ואת זולתו, ויחזיר הכל לאמונה הקדושה שהכל מאיתו יתברך לטובתו הנצחית, כי אין שום היתר להאשים את עצמו.

ואם יאמר הסופר שככה זה הולך, שמתוך עשרה תפילין הולך אחד לגניזה, שזה ממש איסור גמור לומר, 'מה אפשר למעבד', כאילו אין השגחה בעולם, אין כזה מושג שאחד מתוך עשרה נפסל, אלא הכל נעשה מהקב"ה שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים, חוץ ממצוות ועבירות שהקב"ה השאיר לנו לבחור בטוב, אך כל שאר המעשים, הרווחים וההפסדים, אין מה לחשוב כלל להאשים את עצמו או את זולתו, כי הקב"ה עשה את הכל. נכון שכלפי העתיד יש להתבונן איך להתנהג מכאן והלאה, וללמוד מהעבר איך להתנהג בעתיד. אבל על מה שכבר היה אין שום היתר להאשים את עצמו, כי הקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים

והתנעות. לא ברגע אחד זוכים לאמונה השלמה, ובתחילה האדם עדיין רוטן ומצטער, עד שמתרגל לחזק את האמונה תיכף בזמן נסיון ואיתא בספה"ק שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, שכשעובר על אדם נסיון קשה, ויצאה מפיו פליטת פה 'אוף', 'למה תמיד זה קורה לי' וכדו', כי הקב"ה מבין שהאדם מונח בכבלי הגוף, והכל מאיתו יתברך אם יאשים את עצמו או לא. אם יצטער כשאחר את הבנק בדקה אחת, הרי שעדיין הוא מקטני אמנה, ועליו להתחזק מעתה להאמין בהשגחה פרטית יותר ויותר.

שבדקים את האדם אם הוא האשים את עצמו שהוא איחר

החפץ חיים אמר שאדם מחויב למשמש כל היום באמונה שלו, והמשיל משל נאה כמו שואב המים ששאב את המים מתוך הבאר שקפא בחורף, ואם לא יערבב המים בתוך הדלי שלא יקפאו, הרי הכל יהיה נעשה קרח ויצרך לעבוד קשה אח"כ. כך צריך אדם למשמש מפעם לפעם באמונה שלו אם לא נתקררה ונתקפאה,

ואז יצטרך לעמול קשה ולחזור לאמונת אאע"ה. והשי"ת עוזר שנעשה עם האדם כל יום עניינים כאלה, שבדקים את האדם אם הוא מאשים את עצמו שהוא איחר וכדו', או מישהו אמר לי, ואני אמרתי וכו'.

ובספרי מוסר כתבו שצריך לבדוק את עצמו כמה זמן לוקח לו עד שהוא אומר שזה משמים, יש אחד שמאחר את הרכבת או את הבנק, הוא רוטן וכועס כמה שעות, וכמה מיני 'אוף' מנשבים מפיו ומחוטמו, אך לאחר כמה שעות הגז נגמר והוא נרגע ונזכר לומר שזה 'באשערט' וזה כפי הנראה היה משמיים... אך המאמין יותר, יזכר אחר עשר דקות שזה משמים, וכמה שחי באמת באמונה הרי יזכר תוך כדי דיבור שהכל לטובתו, ולא ייצא אפי' חצי 'אוף' מפיו, כי הקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הוא ברא את העולם והוא ממשיך להנהיג את העולם תמיד בכל עת ובכל שעה.

(ממשקה ישראל גליון מ'
פרשת חיי שרה תשע"ט)

הצטרפו גם אתם
וקבלו ישירות
למייל שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il

Shema
הוצאת ספרים
בית דביר

**המבצע הגדול של
'דרשו' ו'אחים' חודר
לתקופה קצרה.**

**תורמים לפעילות
הקירוב של ארגון
'אחינו' וזוכים
במתנת מ'דרשו'.**

**זכיה מיידית של
הספרים שכבשו
את העולם היהודי.**

המבצע לקראת סיום

**תורם 25 מ"ל אחי
לוקח 11 ספרים**
קני על המחיר של 110

וקבל מיידית

- ספ' 'משינה בחורה'
- ספ' 'לקראת שבת'
- ספ' 'דרש דוד'
- המשינה חמישי תורה
- ספ' המפתח על משנ"ב

* המחיר המלא של הספרים הנקראים 'משינה בחורה' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'לקראת שבת' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'דרש דוד' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המשינה חמישי תורה' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המפתח על משנ"ב' הוא 110 ש"ח.

**תורם 34 מ"ל אחי
לוקח 11 ספרים**
קני על המחיר של 110

וקבל מיידית

- ספ' 'משינה בחורה'
- ספ' 'לקראת שבת'
- ספ' 'דרש דוד'
- ספ' המפתח על המשנ"ב

* המחיר המלא של הספרים הנקראים 'משינה בחורה' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'לקראת שבת' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'דרש דוד' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המפתח על המשנ"ב' הוא 110 ש"ח.

**תורם 23 מ"ל אחי
לוקח 11 ספרים**
קני על המחיר של 110

וקבל מיידית

- ספ' 'משינה בחורה'
- ספ' 'דרשו'
- ספ' המפתח על המשנ"ב

* המחיר המלא של הספרים הנקראים 'משינה בחורה' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'דרשו' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המפתח על המשנ"ב' הוא 110 ש"ח.

**תורם 28 מ"ל אחי
לוקח 11 ספרים**
קני על המחיר של 110

וקבל מיידית

- ספ' 'לקראת שבת'
- ספ' המפתח על המשנ"ב

* המחיר המלא של הספרים הנקראים 'לקראת שבת' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המפתח על המשנ"ב' הוא 110 ש"ח.

**תורם 28 מ"ל אחי
לוקח 11 ספרים**
קני על המחיר של 110

וקבל מיידית

- המשינה חמישי תורה 'דרשו'
- ספ' 'דרש דוד' על התורה
- ספ' המפתח על המשנ"ב

* המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המשינה חמישי תורה' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'דרש דוד' הוא 110 ש"ח. * המחיר המלא של הספרים הנקראים 'המפתח על המשנ"ב' הוא 110 ש"ח.

המבצע לזמן מוגבל 02-5609000